

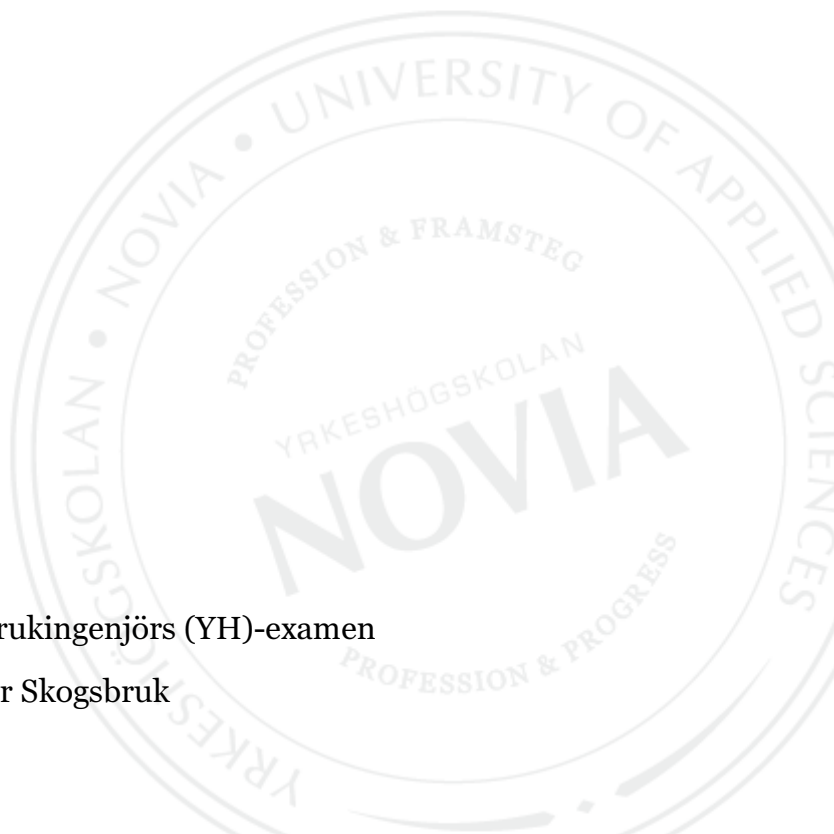
Skogen som produkt och producent av kulturtjänster

Daniel Backman

Examensarbete för Skogsbrukenjörers (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för Skogsbruk

Raseborg 2012

EXAMENSARBETE

Författare: Daniel Backman
Utbildningsprogram och ort: UP Skog, Raseborg
Inriktningsalternativ/Fördjupning: Mångbruk av skog
Handledare: Kaj Hällfors

Titel: Skogen som produkt och producent av kulturtjänster

Datum	17.04 2012	Sidantal	45	Bilagor	2
-------	------------	----------	----	---------	---

Sammanfattning

Detta arbete behandlar skogens varierande möjligheter. Arbetet utgår från tanken att skogens värde inte endast ligger i virkesproduktion, utan att det finns mycket mer som en skogsägare kan arbeta med i sin skog. I arbetet lyfter jag fram vad olika skogsägare gör med skogen, vilka möjligheter de tar fasta på och vad de utvecklat till produkter som kan ge mera avkastning och nytta från deras skog. Speciellt intresse har jag lagt vid aktiviteter inom friluftsliv, rekreation och turism som alternativ till traditionellt skogsbruk.

Möjligheterna med att äga skog belyses genom litteraturstudier om skogsanvändning samt intervjuer med skogsägare om deras användning av skogen. Resultatet presenteras både teoretiskt och som en lista på aktiviteter som markägare och staten erbjuder på sina skogsmarker.

Intervjuerna och litteraturstudierna visar båda på att det finns möjligheter utöver virket i skogen. Båda delstudierna talar också för att möjligheterna för aktiviteter i skogen växer, ifall skogens mångfald gynnas och utvecklas.

Språk: Svenska	Nyckelord: Skogsbruk, mångbruk, mångfald, rekreation, turism
----------------	--

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Daniel Backman

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Metsätalous, Raasepori

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Metsien monikäyttö

Ohjaajat: Kaj Hällfors

Nimike: Metsä tuotteena ja kulttuuripalvelujen tuottajana

Päivämäärä 17.04 2012 Sivumäärä 45 Liitteet 2

Tiivistelmä

Tämä työ käsittelee metsän erilaisia käyttömahdollisuuksia. Työn lähtökohtana on ajatus siitä, että metsän arvo ei ainoastaan kata puuntuotantoa vaan metsänomistajalla on monia muita mahdollisuuksia, joita metsässä voi työstää. Oppinnäytetyössä tuodaan esiin se, mitä metsänomistajat metsällään tekevät, mitä mahdollisuuksia he hyödyntävät ja minkälaisia tuotteita he mahdollisesti ovat kehittäneet saadakseen enemmän tuottoa metsästä.

Työssä kiinnostuskohteina ovat erityisesti vapaa-ajan ulkoilu metsässä sekä virkistys- ja matkailutoiminta perinteisen metsätalouden vaihtoehtona. Tutkimusmenetelmänä käytetään kirjallisuuskatsausta metsänkäytöstä sekä metsänomistajien haastatteluja heidän metsänkäytöstä. Tulos esitetään teoreettisesti sekä havainnollistetaan luettelon avulla, josta käy ilmi ne palvelut, joita maanomistajat ja valtio tarjoavat maillaan.

Sekä haastattelut että kirjallisuustutkimus antavat viitteitä siitä, että metsässä on paljon mahdollisuuksia puuntuotannon ohella. Tuloksesta voi myös havaita, että aktiviteettimahdollisuudet metsässä kasvavat, mikäli metsän monimuotoisuutta edistetään ja kehitetään.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: Metsätalous, puunkorjuu, monikäyttö, monimuotoisuus, virkistys-ja matkailukäyttö

BACHELOR'S THESIS

Author: Daniel Backman

Degree Programme: Forestry, Raseborg

Supervisors: Kaj Hällfors

Title: Forests As a Product and Producer of Cultural Services/ Skogen som produkt och producent av kulturtjänster

Date 17 April 2012 Number of pages 45 Appendices 2

Summary

This work deals with the forest's various capabilities. The work is built around the idea that the value of the forest is not merely in timber production, but there is much more that forest owners can work with in their forests. In the work I bring up what different forest owners do with their forest, what opportunities they focus on and what they have developed into products that can provide more income and benefits from their forests. A special interest I have put in activities within recreation and tourism as alternatives to traditional forestry.

The possibility of owning forest is illuminated by literature studies on forest use together with interviews with owners about their use of the forest. The results are presented both theoretically and in the form of a list of activities that landowners and the state offer in their woodlands.

The interviews and literature studies both show that there are opportunities in addition to the timber in the forest. Both sub-studies also suggest that the possibilities for activities in the forest grow, if forest diversity is fostered and developed.

Language: Swedish

Key words: Forestry, logging, multiple use, diversity, recreation, tourism

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syfte, frågeställningar och avgränsningar	3
3	Skogen, en möjlighet	4
3.1	Skogens användning förr.....	4
3.2	Skogens värdet förändring.....	5
3.3	Skogen idag	6
3.4	Ägarfördelning	6
3.4.1	Staten	7
3.4.2	Privatskogar	9
3.4.3	Skogar ägda av bolag.....	9
3.4.4	Kyrkan	9
3.5	Skogens användningsområden	10
3.5.1	Skogsbruk och skogsprodukter.....	11
3.5.2	Rekreation.....	12
3.5.3	Turism & Kringaktiviteter	14
4	Tidigare forskning (Skogsanvändningsidéer i litteraturen)	18
5	Metoder.....	21
5.1	Val av metod	21
5.2	Frågor och frågeställningar till skogsägare:	22
5.3	Uppbyggnad av intervjun	22
5.4	Frågeställningar	23
5.5	Frågor	23
5.6	De viktigaste punkterna (Nyckelvariabler)	24
5.7	Tillvägagångssätt.....	24
5.7.1	Val av skogsägare för intervju.....	24
6	Skogsägareprofiler.....	25

6.1	Möjligheter enligt karakteristika	25
6.1.1	Skogsområdets storlek	25
6.1.2	Geografisk placering.....	25
6.1.3	Skogsområdets form	26
6.1.4	Skogsmarkstyp	26
6.1.5	Skogsområdets historia.....	27
6.1.6	Skogsägarens utbildning och självverksamhetsgrad i jämförelse med användningen av skogen.....	27
7	Resultat	29
7.1	Ligger skogens ekonomiska möjligheter endast i virket eller.....	29
7.2	Vad gör skogs/markägare i dag med sina skogar	30
7.3	Hur påverkar skogens geografiska läge möjligheterna	31
8	Diskussion	33
8.1	Kritisk granskning	33
8.2	Granskning av resultatet.....	33
8.3	Slutsatser	34
	Källförteckning.....	36
	Bilagor	41
	Bilaga 1	41
	Bilaga 2	44

1 Inledning

I Finland finns det ca 739 000 skogsägare, både enskilda personer, familjer, små företag och sammanslutningar. De privata skogsägarna är ca: 347 000 till antalet och äger i medeltal 30 ha skog (Hänninen & Sevola 2010 s.1). 30 ha skog producerar ca: 5.5 m³ i virkestillväxt per hektar och år, d.v.s. ca: 165 m³ virke/år som i pengar kan presenteras som ca: 5000 €/år (beror på marknadspriset för virke), om man äger och sköter skogen i virkesdrivnings syfte.

Ett stort skogsområde ger mera ekonomisk avkastning per år än vad ett litet skogsområde kan ge, om skogen endast brukas som virkesproducerade enhet. I dagens skogsbruk är det fördelaktigare att avverka större arealer per gång än mindre. Det är kanske lättare att inse det ekonomiska värdet av virkestillväxten på ett större skogsområde (i medeltal 16000 € för 100 ha) än på det ekonomiska värdet av virkestillväxten på ett mindre skogsområde (i medeltal 1600 € för 10 ha).

Men om vi tänker oss en skogsägare med ett lite mindre skogsområde, säg ca: 10 ha, som hoppas kunna få mera avkastning ur sin skog än vad virkestillväxten ger. Vad finns det för möjligheter för denna skogsägare? Finns det produkter eller aktiviteter som kan ge regelbunden inkomst varje år ur skogen eller produkter och aktiviteter med vilka han skulle kunna höja de ekonomiska målen för sin skog? Eller är det för denna skogsägare endast att vänta och låta träden växa så att han sedan kan avverka större mängder virke ur skogen mera sällan?

Finlands skogslag (Skogslag 12.12.1996/1093) trädde i kraft den 1 januari 1997, skogslagen upphävde lagen om enskilda skogar från 1967, samt lagen om skyddsskogar från 1922. Skogslagen stödjer en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar skötsel och användning av skogar. Lagen begränsar alltför hårda avverkningar på växande skogsmark och förnyelse av bestånd i ett alltför tidigt skede. Skogslagen förpliktigar skogsägare att grunda nya bestånd efter slutavverkning. I skogslagen definieras särskilt viktiga livsmiljöer för bevarandet av skogens mångfald och den ger skötselanvisningar för dessa om de befinner sig i naturtillstånd eller tillstånd som påminner om detta.

En proposition till riksdagen om ändring av skogslagen trädde i kraft i början av 2011. Reformen av skogslagen och ändringar i lagstiftningen är planerade att träda i kraft år 2013. Förändringen i lagen syftar bl.a. till att ge skogsägaren mera frihet i beslut om sin

egen skog. Reformens mål är att minska reglerad skogsbehandling, de huvudsakliga riktlinjerna för hållbar skogsvård, som t.ex. skyldigheten att förnya skogen, bibehållas. Beredningen av ändringarna baserar sig på målen i statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram, skogsägarnas mål och värden samt det nationella skogsprogrammets 2015 riktlinjer för hållbar vård och användning av skog (Jord och Skogsbruksministeriet 2011).

Förändrings arbetet med skogslagen skall ge skogsägaren möjlighet att sköta om sin skog mera mångsidigt. Kanske finns det skogsägare som är intresserade av att sköta om skogen så att det går att sälja andra tjänster ur skogen, för att få en mera kontinuerlig avkastning ur skogen. Eventuella inkomstbortfall kan kanske kompenseras med annan verksamhet i skogen, eller annan verksamhet kan kanske ge tillägg till virkesuttaget ur skogen.

Genom en varierande användning och skötsel av skogen kan man odla en rikare skog med hög artrikedom och höga naturvärden. En artrik och varierande skog erbjuder stora möjligheter för skogsägaren i form av skogliga kringaktiviteter (Skogliga kringaktiviteter= skogsägaren behöver inte direkt sälja skogen utan säljer aktiviteter som försiggår i skogen), rekreation och turism. På detta sätt ger skogsägaren möjlighet för människor att vistas i skog och mark på ett kontrollerat sätt och samtidigt få ekonomisk avkastning ur sin skog.

2 Syfte, frågeställningar och avgränsningar

Syftet med detta arbete är att studera vad det finns för möjligheter för olika skogsområden. Finland är ett skogsägarrikt land och varje skogsområde skiljer sig från varandra till både storlek, geografiskt placering och form, för att inte tala om bördighet och växtlighet. Alla dessa karakteristika ger möjligheter för användningen av skogen och skogsområdet på otaligt många olika sätt. Med detta arbete vill jag lyfta fram vad skogsägare med olika utgångspunkt gör med sin skog, vilka möjligheter de har tagit fasta på och utvecklat till produkter som kan ge mera avkastning eller nytta ur skogen, utan att i första hand behöva avverka träden. Speciellt intresse kommer jag att ge aktiviteter som friluftsliv, rekreation och turism som alternativ till traditionellt skogsbruk och virkesutvinning.

Frågeställningar i detta arbete är:

- Ligger skogens ekonomiska möjligheter endast i virket eller finns det andra värden i skogen som kan omvandlas till ekonomisk- eller annan nytta för skogsägaren?
- Vad gör skogs/markägare i dag med sina skogar och marker? Är skogen endast investeringsobjekt eller erbjuder skogen också annat för sin ägare?
- Hur påverkar skogens geografiska läge möjligheterna för biprodukter och kringaktiviteter (andra aktiviteter än virkesproduktion) i skogen? Hur inverkar skogsägarens eget intresse och arbetsinsats på möjligheterna att använda skogen på ett mångsidigt sätt?

Arbetet grundar sig på kvalitativa intervjuer med skogsägare med olika utgångslägen gällande skogen och verksamhetsmöjligheterna i den. Utöver intervjuerna presenteras forskning i ämnet, samt också vad Finlands forststyrelse har för aktiviteter på sina marker i form av kringaktiviteter för turister.

Genom intervjuerna vill jag ta reda på vad skogsägare har för aktiviteter i sin skog. Är aktiviteterna av sådant slag som utökar avkastningen på skogen, eller är aktiviteterna ämnade för annan vinning eller nytta för skogsägaren? I intervjun vill jag också ta reda på vilka planer skogsägaren har för framtiden med skogsmarken. Målet är att få svar på vad en skogsägare kan göra med sin skog för att utöka avkastningen eller användningen av skogen.

3 Skogen, en möjlighet

3.1 Skogens användning förr

Finlands skogar är rätt unga i jämförelse med skogar på andra ställen på vårt jordklot. Efter den senaste istiden var landet först kalt, sedan medan klimatet blev varmare började också växter att öka på marken, först lavar och mossor, sedan gräs, buskar och träd. Sist av våra nuvarande huvudträdslag kom granen, för 5500 år sedan. De första människorna i skogen var nomader som förflyttade sig mycket och inte använde skogen nämnvärt. Enstaka skogsbränder tog av skogens resurser, men inte annat. De första människor som använde skogen i stor utsträckning var svedjebrukarna (Hetemäki, Niisistö, Seppälä och Uusivuori 2011 s.20-26) på 1600-talet. Det positiva med svedjebruken (*Svedjebruk*) var att det med tiden växte fram fina björk- och tallskogar på de gamla svedjorna.

De första exportprodukterna baserade på trä var under medeltiden delar till armborst. Brännved och tjära och kol var kanske de största enskilda produkterna som man utvann ur skogen. På 1600- och 1700-talet exporterades mycket brännved och tjära, Stockholm och Tallin var storkonsumenter när det gällde brännved. Den största exporten av tjära skedde från Gamlakarleby och Uleåborg vilket utgjorde 2/3 delar av hela landets (Sveriges) export, och Finlands tjärexport under 1700-talet var ungefär 80-85% av hela Sveriges tjärexport (Tjära). Framåt 1800-talet hade skogsnäringen vuxit sig så stor, att man i många fall var tvungen att hämta byggvirke och brännved långa vägar. Det kunde vara mer eller mindre kalt på radier om 10 km runt städer och byar (Hetemäki m.fl. 2011 s.20-26).

I medlet av 1800-talet byggdes de första ångdrivna sågverken och ungefär samma tid började man utvinna fibrer ur trä för cellulosa. I sekelskiftet 1800-1900 var Finlands skogsreserver som minst. Med intåget av sågverk och slipcellulosa i slutet av 1800-talet växte efterfrågan på virke, vilket gjorde att priserna på virke sköt i höjden och resulterade i en stor värdetillväxt av skogen. Svedjebruk och utvinning av icke industri-produkter ur skogen avtog till förmån för skogsindustrin. Sakta men säkert förändrades skogens betydelse från att ha använts till svedjebruk och energi m.m. till att vara nästan endast råvarukälla för skogsindustrin. Den stora brytpunkten i denna förändringsprocess var mellan världskrigen i början av 1900-talet (Hetemäki m.fl. 2011 s.20-23).

3.2 Skogens värdeförändring

Skogens värde har under århundradena varit i ständig förändring. Från att nästan endast ha haft värde som försörjare av brännved, har skogen fått ett värde av ekonomisk avkastning och investerings objekt. Användningsområden och produkter ur skogen har avlöst varandra och går att åskådliggöra på en livskurva (Hetemäki m.fl. 2011 s.26). Svedjebruk kan ses i slutet av kurvan och börjar vara utdöd som användningsmetod i skogen, medan skogen som kolfälla och t.ex. rehabiliteringstjänster är i början av livskurvan och säkerligen kommer att öka i betydelse i framtiden.

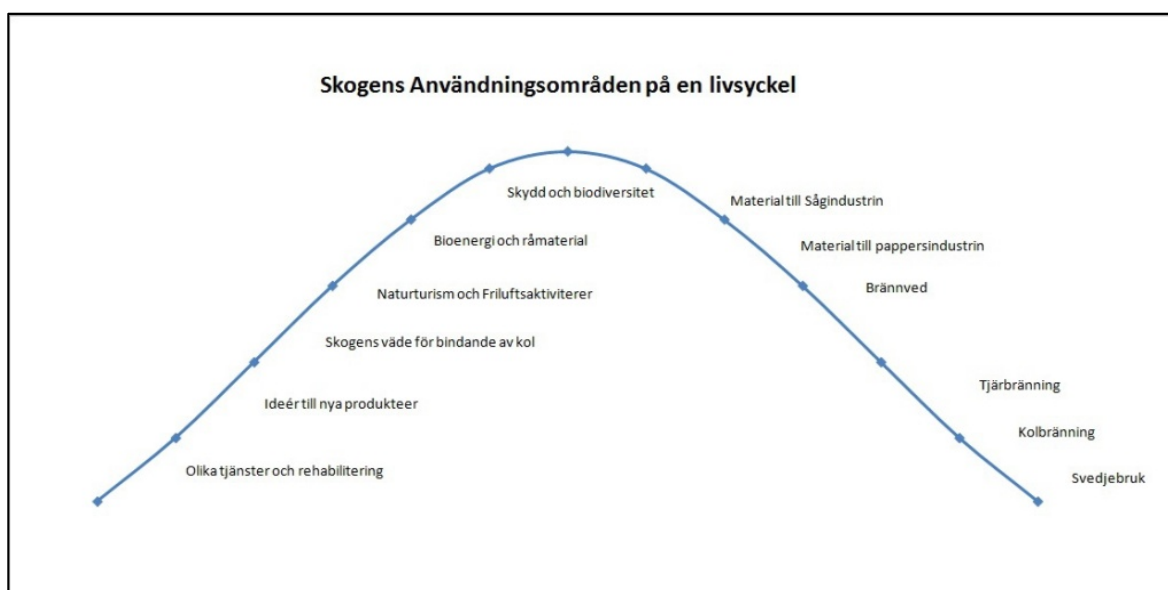

Bild 1

Skogstjänster på en livscykel, svedjebruk på utdöende eller utdött, rehabiliteringstjänster håller på att växa fram och skydd samt biodiversitet är högaktuellt inom skogen för tillfället.

Källa: Hetemäki m.fl. 2011 s.26

Fram till 1700-talet utnyttjade nomadfolk skogen till brännved där de slog läger. Nomadernas "boskap" använde skogsväxter som föda, liksom djur gör i dagens läge (renar m.m.). Det ekonomiska värdet av skogen var lågt men bruksvärdet var avgörande för nomadernas existens.

Under 1600-1900 talet innebar svedjebruket att stora ytor av skog brändes och röjdes till odlingsmark för några år, sedan beskogades området igen. Värdet av skogen var lågt, men värdet på marken var hög. Man utnyttjade kanske det man behövde av virke för stunden med resten brändes till förmån för grödor.

Från 1850 till nutid har skogens värde ökat stort med skogsindustrins frammarsch. Idag ser man värdet av skogen och träden, och börjar också inse värdet av skogen som miljö.

3.3 Skogen idag

Efter de senaste krigen steg Finland upp på fötter igen, till stor del tack vare skogen. Användningen av skog steg så pass mycket, att det på 1950-talet avverkades mera än skogstillväxten. Skogsbruket effektiviserades och i snabb takt växte produktionen av virke till industrin, så mycket att annat nyttjande av skog avtog och försvann. På 1970-talet hade det effektiviserade skogsodlandet resulterat i att tillväxten igen var större än uttaget ur skogarna. På 1970-talet började diskussionen om skog ändra till att omfatta också mångbruk av skogen (mångbruk som egentligen har mycket längre tradition än skogsindustrin när det gäller användning av skogen), framme vid 1990-talet var diskussionen om miljövärde redan en stor del av skogsbrukets vardag (Hetemäki m.fl. 2011 s.23-25).

Med tiden har också många olika tjänster vuxit fram till att bli näringar. T.ex. naturturism, i sig är egentligen inte något nytt, de första för naturturism avsedda nationalparkerna grundades redan på 1930-talet. Variationen i användningen av skog har sedan 1990-talet fortsatt öka, och nya sätt att nyttja skogen hittas på hela tiden.

3.4 Ägarfördelning

Av Finlands yta är 86 % (26 mil. ha) skogsbruksmark. Det mesta av denna skogsbruksmark finner man i den boreala växtzonen som sträcker sig från Lappland ända ner till Nystad - Borgå linjen. Därefter tar den hemiboreala växtzonen över, som givetvis också är rik på skog (Upslagsverket Finland), med en mera omväxlande trädslags variation. Av Finlands ekonomiskogar ägs 52% privat, 35% av staten, 8% av företag och resterande 5% ägs av kyrkan, samfund och kommuner. (Hänninen och Sevola, 2010 s.1)

Tabell 1 *Skogsfastighetsägande enligt fastighetsstorleksklass i ha och ägandesätt*

Ägande sätt	Skogsfastigheternas storleksklass enligt skogens yta, ha									
	1-1,9	2-4,9	5-9,9	10-19	20-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000-
Alla tillsammans	41 818	211 874	449 449	1 079 754	2 900 685	2 899 674	1 999 950	899 230	312 594	6 423 634
Privatpersoner	40 781	206 745	441 057	1 065 909	2 871 229	2 862 601	1 948 432	785 792	144 052	10 472 988
Änsam eller med make/maka										
Beskattningskoncern	5 327	26 832	56 849	140 361	402 653	440 676	312 587	134 627	33 175	24 569
Dödsbo	5 681	26 316	58 352	144 341	357 026	307 494	183 064	49 561	4 555	3 623
Andra ägare	1 037	5 129	8 392	13 845	29 456	37 073	51 518	113 438	168 542	6 317 244
Samskogar	0	0	0	18	108	544	2 348	12 381	29 447	304 645
Öppna och kommanditibolag samt Näringsammanslutningar	101	440	529	1 031	2 508	1 918	1 613	885	0	1 767
Aktiebolag	469	2 804	4 942	8 105	15 704	17 915	17 452	16 238	14 382	1 460 390
Fonder	15	69	193	499	1 846	3 147	5 220	12 008	8 258	11 396
Stat, kommuner, kyrka och andra offentligasamfund	452	1 816	2 728	4 192	9 290	13 549	24 885	71 926	116 455	4 539 046
Enskilda ägares (ex. familj, dödsbo, bolag, samskog m.m.) sammanräknade skogsfastigheter i hela landet										
För att räknas med i statistiken skall ägandet vara större än 1 ha										
Skogsfastighet kan innehålla annat än skog, denna statistik behandlar ändå endast skog										
Makars tillsammans och enskilt ägda skog har räknats ihop i denna statistik om inte makarna har skrivit separatsbeskattning										
Det görs inte skillnad på bolag i olika branscher, äger bolaget 1 ha skog eller mer så finns dom med i statistiken										
Källa: Skatteverket										

Källa: Skatteverket

Forststyrelsen administrerar statens skogar. Förväntningarna på de av Forststyrelsen administrerade områdena ligger både på ekonomiska, rekreationsmässiga och naturskyddsmässiga grunder. För naturskyddsmässiga och rekreationsmässiga tjänster står Finlands många nationalparker, ödemarksområden och skyddsområden vilka sammanlagt utgör en yta på 2,8 milj. ha. Områden som administreras för skogsbruk blir således ca 24% av hela förvaltningsandelen. (Forststyrelsens årsberättelse 2009)

3.4.1 Staten

Statens ägarandel av de finska skogarna är 35% , om man lägger till vattenområden så utgör det 12,4miljoner ha, ca: 3,5miljoner ha är i aktivt skogsbruk.

- Skogsmark i ekonomiskog 3,5 milj. ha
- Ekonomiskogarnas tvinmark och impediment 1,5 milj. ha
- Lagstadgade naturskyddsområden 1,4 milj. ha
- För skyddsprogram reserverade områden 0,6 milj. ha
- Ödemarksområden 1,4 milj. ha
- Övriga områden 0,6 milj. ha
- Vattenområden 3,4 milj. ha
- **Sammanlagt 12,4 milj. ha**

(Forststyrelsens årsberättelse 2009, endast nätversion)

Den största delen av de statligt administrerade skogsområdena är naturskyddsområden. Forststyrelsen uppgifter har delats upp i affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter, vilka i huvudsak är budgetfinansierade. Affärsverksamhetens resultatenheter är skogsbruk (som står för 85 % av omsättningen), turism och tomt- och fastighetshandel.

Till de offentliga förvaltningstjänsterna hör bl.a. skötseln av naturskydds- och strövområden och övervakningen av jakt och fiske. Forststyrelsen har också till uppgift att främja naturskydd på statens mark- och vattenområden och befrämja användningen av statens marker och vatten för rekreation. De flesta offentliga uppgifterna sköts av Naturtjänster.

Stora delar av den av Forststyrelsen administrerade skogsmarken är skyddsmark av något slag, de största skyddsområdena är belägna i norra Finland. Det är också i norra Finland

som Forststyrelsen har mest ägarandel av sin skog. Av Forststyrelsens skogar används och planeras ca:84 % inom ramen för skogsbruk, och skogsbruket omsätter årligen ca: 315 milj. euro.

Utöver skogsbruk bedriver Forststyrelsen mycket annat på statens marker. Turism och programservice bedrivs genom bolagen Villipohjola och Eräsetti, omsättning tillsammans 7,1 milj. euro. Villi Pohjola står för turismdelen med försäljning av många olika produkter och Eräsetti har programservice på sin agenda. Laatumaa, bedriver handel med skogsfastigheter och säljer och arrenderar tomter som Forststyrelsen förvaltar. Omsättning 4,9 milj. euro. Morenia handlar med sand, grus, krossgrus och andra förädlade stenprodukter, omsättning 27 milj euro.

Fin Forelia är kanske inte direkt ett bolag som omsätter mark eller utövar markanvändning, men hjälper Finlands skogsbruk genom leverans av plantor runt om i Finland, omsättning 12,6 milj euro. Som sista del i Forststyrelsens koncern finns ännu Siemen Forelia som levereras skogs träd frön, omsättning 1,6 milj euro.

(Forststyrelsens årsberättelse 2009)

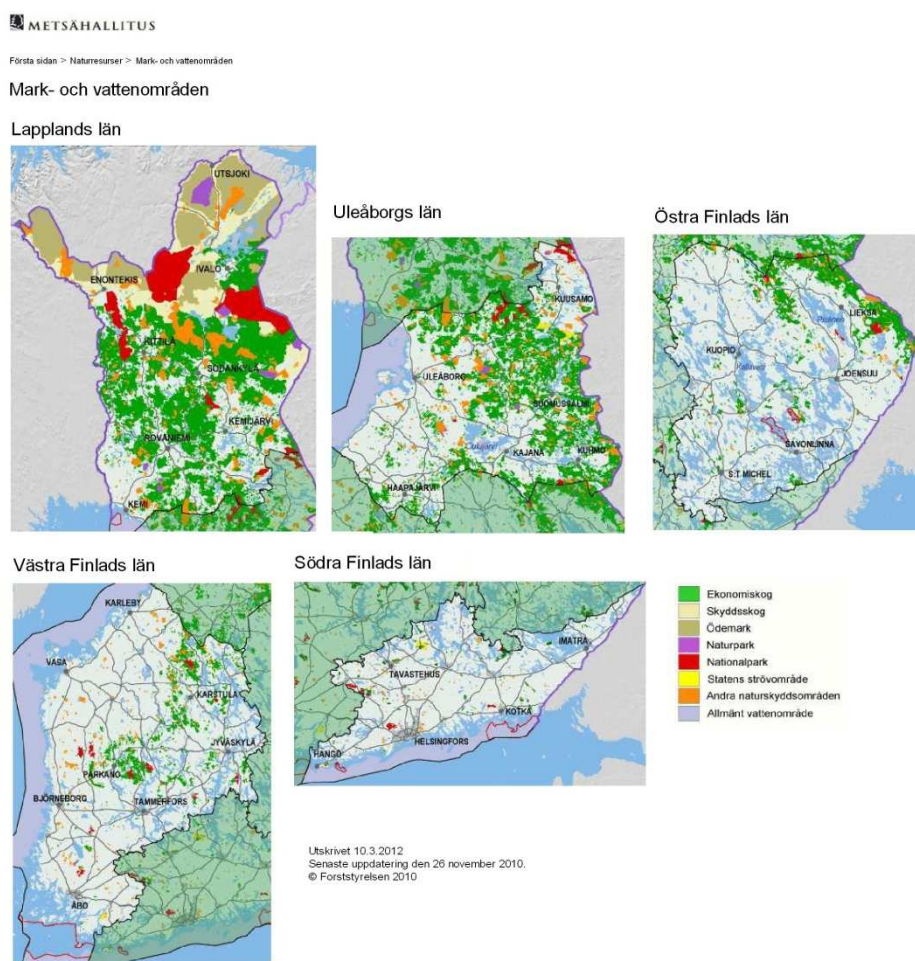

Bild 2

Karta på Forststyrelsens mark och vattenområden och deras användningsområde länsvis.

3.4.2 Privatskogar

Av den totala skogsarealen på 26,1 miljoner ha är 52 % i privat ägo. Av den totala skogsarealen klassas 20,3 miljoner ha som skogsbruksmark och av skogsbruksmarken äger privatpersoner 61 %. Antalet skogsägare som äger över 2 ha stora skogsfastigheter var 347 000 st. Medelstorleken på deras skogsfastigheter var 30,1 ha år 2009. 739 000 privatpersoner ägde skog år 2009. Medeltalet skogsägare per skogsfastighet var 1,7 personer (Metsätilastollinen vuosikirja 2010 s.39-40).

3.4.3 Skogar ägda av bolag

Finland skogar ägs till 9 % av aktiebolag (Metsätilastollinen vuosikirja 2010 s.39-40), mest skog äger UPM 900 000 ha (UPM Årsraport 2010 s.29), Tornator Oy äger 595 000 ha (Tornator AB Årsraport 2010 s.23), Finsilva ABp äger 135 000 ha (Finsilva Oyj, internetsidor). Som jämförelse kan nämnas Fiskars, som är beläget i Raseborgs kommun, och äger 15 000 ha mark (Fiskars Årsredovisning 2011 s.75).

Under förra årtiondet d.v.s. i slutet av 1900-talet, förändrades ägandet av skog bland bolag och i slutet av 90-talet fanns det endast 3 betydande skogsägare bland företag: UPM-Kymmene Oyj, Stora Enso Oyj och Metsäliittokonsernen (M-real Oyj). I början av 2000-talet förändrades strukturerna ytterligare. De tre stora skogsägande bolagen planerade att utlokalisera sina skogar till dotterbolag i stället för att äga själv, Stora Enso Oyj sålde sina skogar till Tornator Oy och M-real Oyj sålde sina skogar till Finsilva Oyj. UPM behöll sina skogar i sin fortsatta ägo (Viitala 2010 s.262).

3.4.4 Kyrkan

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland äger 0,7 procent av Finlands skogsareal, det omfattar 184 000 ha. Den största delen av arealen är skogsbruksmark. Det är enskilda församlingar som är ägare av skogsfastigheter, församlingar som äger skog finns det 304 st. De största skogsarealerna ägs av församlingarna i norra och östra Finland, 107 st. församlingar äger över 500 ha skog och av dessa äger 49 st. över 1000 ha skog. Församlingarnas intäkter av skogsbruket var år 2010 18,3 miljoner Euro. (Statistisk årsbok för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland 2010)

3.5 Skogens användningsområden

Skog i dag används till många olika ändamål. I dag är skogsindustrin med papper- och massaproduktion fortsättningsvis den enskilt största användaren. Under 2000-talet har rekreation och turism dock ökat märkbart och användningen av skog till energi- och kolsänka har också stigit fram som möjligheter inom användning av skog. Andra användningsområden för skog kan vara konst (landskapsbilder), kommunikation (naturprogram i TV), miljöaktivism, krigsföring och sport.

Skog kan också delas in i användning med träd eller utan träd. Användning av skogsmark med träd, kan nämnas som besparande användning av skog. Medan användning av skogsmark utan träd kan benämnas som försvagande användning. (Hetemäki m.fl. 2011 s.27-47)

Finlands nationella skogsprogram 2015:s verksamhetsidé är *Mera välfärd genom skoglig mångfald*. Programmets utgångspunkt är att produktion och serviceverksamhet som baserar sig på skog och skogarna, kan förbättras och utökas till att vara samhälleligt acceptabla, ekonomiskt lönsamma och ekologiskt, socialt och kulturellt hållbara. Skogsprogrammet lyfter fram tyngdpunkter, mål och åtgärder för Finlands skogar ända från skogsbranschen till naturturism, vidare till skogsbranschens framtidsarbete och internationell skogspolitik. De centrala punkterna i programmet är sex till antalet: punkterna om ökning av den energi och klimatnytta skogarna ger, trygghet av skogarnas mångfald och främjande av användningen av skogarna som källa till rekreation och kultur är de som närmast berör detta arbete. Åtgärder som skogsprogrammet lyfter fram för t.ex. naturturism och naturprodukter är:

- a) Forststyrelsens VILMAT-utvecklingsplan ska uppdateras, och utgående från den ska en hållbar användning av naturskyddsområdena och andra statliga områden för turism och rekreation främjas (MM, JSM, Forststyrelsen).
- b) Sådana informationstjänster som statistikföringen av naturturismen och naturföretagsamheten kräver, ska utvecklas (ANM, Statistikcentralen, aktörerna i branschen).
- c) Företagsamheten ska främjas genom att utveckla lagstiftningen och företagsfinansieringen samt genom att informera om finansieringsmöjligheterna (ANM, JSM, TE-centralerna).
- d) Ett eget handlingsprogram med starka regionala kompetenskoncentrationer som mål ska utarbetas för naturproduktbranschen (ANM, JSM, TE-centralerna, aktörerna i branschen).
- e) Verksamhetsförutsättningarna för natur- och annan fritidsturism ska tryggas som en del av kompetensklustret Turism och upplevelseproduktion under programperioden 2007–2013 (ANM, företagen i turistbranschen, högsolor).

- f) Värdebestämningen och produktifieringen av skogarnas immateriella nytta ska utvecklas (JSM, ANM, MTK, Tapio, forskningsinstitut, högskolor, aktörerna i branschen).
- g) Forsknings- och utvecklingsarbetet kring hälsoeffekterna av trä och skogens andra produkter ska effektiviseras (ANM, universitet, forskningsinstitut, företag).
- h) I samband med de regionala skogsprogrammen ska de regionala specialiseringsmöjligheterna utredas vad gäller olika sätt att använda skogarna (JSM, skogscentralerna, Metla).

(Jord och skogsbruksministeriet, *Finlands nationella skogsprogram 2015*)

3.5.1 Skogsbruk och skogsprodukter

Med skogsbruk avser jag på odling av skog, från planta till timmer. Detta innefattar allt som utförs i skogen för att utvinna virke som grund, till den vinst skogsägaren tar ur skogen. Skogsprodukter är allt annat som tas ur skogen och säljs eller på annat sätt nyttjas av skogsägaren.

I medeltal växer skogen på skogsmark 4,6 m³/ha. Tillväxten i Finlands skogar är sammanlagt ungefär 99,5 miljoner kubikmeter per år, det sammanlagda virkesinnehållet är således ungefär 2 206 miljoner fast kubikmeter. Av tillväxten i skogarna består 48 % av tallens tillväxt, 30 % av granens, 18 % av björkens och 4 % av övriga lövträds tillväxt (*Den tionde riksskogstaxeringen (VMI10)*).

Totaluttaget av virke från de finska skogarna har varierat på 2000-talet. Som mest har totaluttaget varit över 80 miljoner kubikmeter och som lägst var totaluttaget år 2009 59,5 miljoner kubikmeter (2,7 % av virkesförrådet eller 62 % av den årliga tillväxten). De privata skogsägarna bistod med mellan 29 och 40 miljoner kubikmeter utom år 2009 då det från privatskogsbruket köptes endast 16,5 miljoner kubikmeter virke. Bruttoretpris på det uttagna virket var omkring 1130 miljoner euro. Utöver virke till industrin tas det också energived ur skogen för hushåll och värmeverk. Hushållens andel 2009 var 6 miljoner fastkubikmeter och till värmeverk kördes det 4 miljoner fastkubikmeter flis. Vedens rotpreis uppgick till närmare 60 miljoner euro och energiflisens värde vid fabriken var närmare 160 miljoner euro. Andra produkter som finns i de finska skogarna och har en viktig ekonomisk roll är torvtäkter och sten och sandprodukter (*Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.168*).

De finska skogarna har även en stor roll inom natur- och miljöskyddet. Skogarna funktion som kolbindare och grundvattenreservoarer är mycket viktigt. I skogarna lever många av Finlands utrotningshotade arter och den skogliga mångfalden är en viktig sak att värna om.

Stor ekonomisk betydelse har också insamling av naturprodukter som bär, svamp, dekorationslavar och handelsörter. Handelsörter växer naturligt i våra skogar ungefär 30 arter och ekonomiska värdet av insamlade produkter uppskattades år 2000 vara omkring 5 miljoner euro.

Andra sido-, insamlingsprodukter ur skogen är tjära, kol, bark till barkbröd, björk sav, barr och kottar. Grankåda kan nämnas som ett exempel, ”*Aarno Sipponen skötte patienter med svåra liggsår på hälsocentralen i Kolari. Inget tycktes hjälpa mot liggsåren. Då förelag en av sjukskötarna att man kunde testa en gammal beprövad salva i lappmarkerna, grankådsalvan* (Mattsson-Turku 2011 s.14). Grankåda-salvan tillverkas nuförtiden på Repolar OY i Esbo och fungerar mycket bra för svårläkta bakteriesår, salvan hämmar bland annat tillväxten av *Staphylococcus aureus* som är resistent för meticillin (en smal - spektrum antibiot av penicillinfamiljen, *Staphylococcus aureus*) (Mattsson-Turku 2011 s.14).

En stor produkt som både växer naturligt och odlas är julgranar. Årligen fälls ungefär 1,4 miljoner exemplar av vilka ungefär hälften går till försäljning. Importen av julgranar ligger på 30 tusen exemplar, de odlade granarnas försäljnings intäkter ligger på 15 miljoner euro (Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.219).

3.5.2 Rekreation

Rekreation i Finland baserar sig mycket långt på allemansrätten. Allemansrätten är en sed som i dagens läge också grundar sig på flera olika lagar, de kanske vanligaste rekreationssätten som förknippas med allemansrätt är vandring, bärplockning, svampplockning. År 2010 köptes det sammanlagt ca:9,1 miljoner kilo skogsbär och skogssvamp köptes det ungefär 900 000 kilo (0,9 miljoner kg). (Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.219).

Jakten är inte en del av allemansrätten, men en stor del av rekreationen i Finland. jakten har också ett mycket stort ekonomiskt värde för Finlands skogar. Det finns i Finland över 300 000 jägare av vilka tre fjärdedelardelar jagade aktivt under 2009. Småviltsjaktdagar uppskattas till 3,6 miljoner och älgjaktsdagar till 1,7 miljoner. Under älgjakten fälldes 62 000 älgar och 26 000 vitsvanshjortar. Det insamlade köttet från älgdjur är sammanlagt 9,5 miljoner kilo och det sammanlagda värdet på köttet uppgår till 78 miljoner euro. Småviltsjakten har också både stort rekreativvärde och ekonomisk betydelse. Under år 2009 fälldes 200 000 skogsharar och 90 000 fältharar (Se tabell 2). Av pälsdjuren fälldes

Tabell 2 Däggdjursbytet åren 2005 – 2010

Nisäkässaalis 2005-2010

Däggdjursbytet 2005-2010

Annual game bag of mammals 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Jänikset - Harar - Hares						
Metsäjänis - Skogshare - Arctic hare	188600	200000	209900	193300	201300	159200
Rusakko - Fälthare - European hare	73200	68800	65900	86500	88600	89000
Kani - Kanin - Rabbit	100	100	100	700	3900	1200
Turkiseläimet - Pälsdjur - Fur-bearing animals						
Orava - Ekorre - Squirrel	4400	7300	10200	6400	6300	5300
Majavat - Bävvar - Beavers	3100	4100	3800	5700	8300	6300
Piisami - Bisamrätta - Muskrat	9900	10000	5500	5000	8200	5900
Kettu - Räv - Red fox	63000	64100	50500	63200	58600	52700
Supikoira - Mårdhund - Raccoon dog	98300	120600	135700	153700	171900	164200
Kärppä - Hermelin - Stoat	3100	3400	1900	3500	2600	2000
Minkki - Mink - American mink	53600	55200	61300	51500	59800	54200
Hilleri - Iller - Polecat	500	400	500	1100	1200	600
Näätä - Mård - Pine marten	16600	15100	20800	17500	20200	25600
Mäyrä - Grävling - Badger	10800	10200	9000	11300	9800	14000
Saukko - Utter - Otter	20	17	12	8	3	7
Hirvi ja muut sorkkaeläimet - Älg och andra klövdjur - Moose and other artiodactyla						
Hirvi - Älg - Moose	74021	75587	62557	57097	62074	68423
Valkohäntäpeura - Vitsvanshjort - White-tailed	21900	22191	22623	25624	25694	25455
Metsäpeura - Skogsren - Wild forest reindeer	119	141	134	89	40	43
Kuusipeura - Dovhjort - Fallow deer	143	163	161	162	150	128
Metsäkauris - Rådjur - Roe deer	3199	3269	3165	4182	3724	3487
Mufloni - Muflionfår - Mouflon	13	10	10	14	10	13
Villisika - Vildsvin - Wild boar*	75	110	100
Suurpedot ja hylkeet - Stora rovdjur och sälar - Large carnivores and seals						
Susi - Varg - Wolf	17	38	27	13	28	9**
Karhu - Björn - Brown bear	69	77	83	84	130	179**
Ilves - Lodjur - Lynx	87	74	103	179	298	360**
Halli - Gräsäl - Grey seal	312	157	218	360	475	..

* Menetelmämuutos tiedonkeruussa vuonna 2008

* Metodändring år 2008

* Change in methods in 2008

** Luvut alustavia

** Preliminär

** Preliminary

Källa: Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet

det mest mårdhundar, 172 000 exemplar. Fågeljakten innebar ungefär 1 miljon skjutna exemplar, ca: 200 000 skogshönsfåglar och resten sjöfåglar (se tabell 3). Storrovdjursjakten år 2009 i Finland gav 130 björnar, 28 vargar och 298 lodjur. (*Jakten 2009*).

Skogen och dess närmiljö erbjöd närmare 600 miljoner rekreatjonsbesök gåendes, springande, cyklandes och skidandes.

Ungefär hälften av alla dessa rekreatjonsbesök skedde på privata marker, två femtedelar skedde på kommuners eller städers rekreatjonsområden, en femtedel av rekreatjonsbesöken sker på statens marker. För rekreation är städernas närrekreatjonsområden och parker av mycket stor betydelse, genom att de flesta människor i Finland bor i städer eller nära anslutning till städer. Motordriven rekreation i skog sker mestadels vintertid med snöskoter på uppgjorda snöskoterleder. I Finland fanns i slutet av 2010 122 000 registrerade snöskotrar. (Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.217).

Tabell 3 Fågelviltshytet åren 2005-2010

Lintusaalis 2005-2010

Fågelviltshytet 2005-2010

Annual game bag of birds 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vesilinnut - Sjöfåglar - Waterfowl						
Metsähanhi - Sädgäs - Bean goose	6400	11200	6300	5600	7900	5100
Merihänhi - Grägäs - Greylag goose	4100	5000	7000	3200	9700	8900
Kanadanhanhi - Kanadagäs - Canadian goose	5600	4300	5000	5400	7000	6200
Haapana - Bläsand - Wigeon	56500	46800	46400	41200	49000	38500
Tavi ja heinätavi - Kricka och ärtä - Teal and garganey	128700	130700	109500	111900	119900	124300
Sinisorsa - Gräsand - Mallard	295900	281400	210700	271800	263000	265400
Jouhisorsa - Stjärtand - Pintail	7900	5300	7800	3500	7900	7200
Lapasorsa - Skedand - Shoveler	6500	6100	4200	5000	4400	4000
Punasotka - Brunand - Pochard	800	600	700	1300	900	900
Tukkasotka - Vigg - Tufted duck	6100	3300	6000	2200	6300	1400
Haahka - Ejder - Common eider	6300	3200	2600	2300	4300	5200
Alli - Alfågel - Long-tailed duck	8000	12900	7700	7800	13400	8000
Telkkä - Knipa - Golden eye	60400	67900	48600	62300	42500	52500
Tukkakoskelo - Småskrake - Red-breasted merganser	1400	400	2100	1000	2100	1100
Isokoskelo - Storskrake - Common merganser	3700	6900	4600	4200	5200	5100
Metsäkanalinnut - Skogshöns - Grouse						
Pyy - Järpe - Hazel grouse	87700	95800	88400	57200	59700	92100
Rieppo - Dalripa - Willow grouse	103100	89400	52900	30600	4600	8400
Teeri - Orre - Black grouse	162700	216000	176000	114100	101100	170600
Metso - Tjäder - Capercaillie	42800	58000	41800	25500	21400	35100
Muut riistalinnut - Andra viltfåglar - Other game birds						
Peltopyy - Rapphöna - Partridge	1100	2300	1000	2500	5900	5000
Fasaani - Fasan - Pheasant	29800	25400	29500	75900	50500	35600
Sepelkyyhky - Ringduva - Wood pigeon	179200	212200	153800	157100	232900	232100
Nokikana - Sothöna - Coot	1200	900	600	1900	300	600
Lehtokurppa - Morkulla - Woodcock	2200	4600	3700	6500	5800	4700

Källa: Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet

3.5.3 Turism & Kringaktiviteter

Finland besöks av ungefär 6 miljoner utländska resenärer per år. År 2010 var antalet 6,2 miljoner resenärer och de använde pengar för totalt 2 miljoner euro. Den största enskilda gruppen utländska resenärer kom från Ryssland, år 2010 var de ryska besökarna 2,5 miljoner till antalet.

Besöksnätternas antal var 19,9 miljoner och i tabell 5 kan man läsa att de flesta besöken gjordes till Nyland, 41 %. Där efter besöktes insjö Finland med 31 % av besöksnätterna och västkusten med 14%, Lappland hade 11% av besöken om man exkluderar Kuusamo som hade 2% av besöksnätterna år 2011. Om sommar- och vinter månaderna skiljs åt kan man se i tabell 4 att Lapplands besöksnätter steg under vintern till 17% (Kuusamo 3%) och under sommarhalvåret minskade Lapplands besöksnattantal till 8% av hela landets besöksnätter (Kuusamo 1%). Västkusten var den andra landsdelen som hade en markant

skillnad mellan besöknattantalet på vinter och sommar. Vinterbesöknätter 11 % och sommarbesöknätter 16 % (Tilastokeskus/Statistikcentralen 2011).

Tabell 4 *Utländska besökare i Finland från åren 2006-2010 källa: statistikcentralen*

Hemvistland	År					
	2006	2007	2008	2009	2010	Förändring 2009- 2010, procent (%)
	(1000 pass.)	(1000 pass.)	(1000 pass.)	(1000 pass.)	(1000 pass.)	
Alla besökare	5 345	5 736	6 072	5 695	6 182	9
Ryssland	1 737	2 070	2 331	2 192	2 561	17
Sverige	779	768	765	753	712	-5
Estland	503	561	522	583	561	-4
Tyskland	369	350	376	332	363	10
Storbritannien	317	312	316	267	263	-1
Norge	187	194	187	160	195	22
Frankrike	133	131	120	94	132	40
Spanien	79	83	116	123	110	-10
Japan	89	103	105	142	109	-23

Tabell 5, Utländska besökarens övernattningsområdesvis åren 2010 och 2011

	Year					Summer					Winter				
	2011		2010			2011		2010			2010-11		2009-10		
Total	January-December	Fördelning procentuellt	January-December	Change, abs.	Change, %	May-October	Fördelning procentuellt	May-October	Change, abs.	Change, %	November-April	Fördelning procentuellt	November-April	Change, abs.	Change, %
WHOLE COUNTRY	19 990 515	100 %	19 248 057	742 458	3,9 %	11 658 656	100 %	11 189 180	469 476	4,2 %	8 234 250	100 %	7 862 584	371 666	4,7 %
SOUTHERN FINLAND AND ARCHIPELAGO	8 269 356	41 %	7 769 644	499 712	6,4 %	5 104 334	44 %	4 802 508	301 826	6,3 %	3 129 462	38 %	2 849 643	279 819	9,8 %
Uusimaa	5 194 715		4 856 835	337 880	7,0 %	3 051 540		2 836 250	215 290	7,6 %	2 125 566		1 934 925	190 641	9,9 %
Kymenlaakso	333 795		329 510	4 285	1,3 %	226 031		225 213	818	0,4 %	110 884		100 505	10 379	10,3 %
Varsinais-Suomi	1 308 210		1 222 703	85 507	7,0 %	862 525		809 955	52 570	6,5 %	435 470		401 017	34 453	8,6 %
Åland Islands	426 825		405 253	21 572	5,3 %	365 696		356 224	9 472	2,7 %	55 040		47 609	7 431	15,6 %
Kanta-Häme	394 328		393 451	877	0,2 %	244 751		243 807	944	0,4 %	149 792		144 925	4 867	3,4 %
Päijät-Häme	611 483		561 892	49 591	8,8 %	353 791		331 059	22 732	6,9 %	252 710		220 662	32 048	14,5 %
WEST COAST	2 773 896	14 %	2 651 475	122 421	4,6 %	1 869 574	16 %	1 783 794	85 780	4,8 %	890 804	11 %	847 674	43 130	5,1 %
Satakunta	429 269		457 936	-28 667	-6,3 %	300 224		322 845	-22 621	-7,0 %	130 041		137 466	-7 425	-5,4 %
Southern Ostrobothnia	690 443		606 186	84 257	13,9 %	470 394		410 890	59 504	14,5 %	215 751		187 914	27 837	14,8 %
Ostrobothnia	422 174		397 744	24 430	6,1 %	282 927		269 546	13 381	5,0 %	137 897		123 577	14 320	11,6 %
Center-Botnia	171 444		179 975	-8 531	-4,7 %	113 312		115 782	-2 470	-2,1 %	60 581		63 087	-2 506	-4,0 %
Northern Ostrobothnia	1 578 180		1 513 423	64 757	4,3 %	892 855		839 596	53 259	6,3 %	665 114		668 608	-3 494	-0,5 %
LAKELAND	6 141 616	31 %	6 097 217	44 399	0,7 %	3 587 868	31 %	3 550 773	37 095	1,0 %	2 519 196	31 %	2 492 401	26 795	1,1 %
Pirkanmaa	1 513 742		1 500 755	12 987	0,9 %	907 667		907 101	566	0,1 %	610 258		572 433	37 825	6,6 %
Central Finland	1 103 321		1 152 396	-49 075	-4,3 %	614 581		625 696	-11 115	-1,8 %	493 871		516 797	-22 980	-4,4 %
South Karelia	565 458		505 589	59 869	11,8 %	334 237		316 735	17 502	5,5 %	202 376		187 810	14 566	7,8 %
South Savo	697 455		595 091	102 364	17,2 %	495 849		429 604	66 245	15,4 %	182 705		162 968	19 737	12,1 %
North Savo	876 847		915 233	-38 386	-4,2 %	489 728		507 819	-18 091	-3,6 %	392 311		400 766	-8 455	-2,1 %
Northern Karelia	461 736		468 454	-6 718	-1,4 %	292 855		300 223	-7 368	-2,5 %	168 478		159 647	8 831	5,5 %
Kainuu	923 057		959 699	-36 642	-3,8 %	452 951		463 595	-10 644	-2,3 %	469 251		491 980	-22 729	-4,6 %
KUUSAMO	440 767	2 %	428 063	12 704	3,0 %	157 039	1 %	147 302	9 737	6,6 %	277 088	3 %	282 947	-5 859	-2,1 %
LAPLAND	2 288 033	11 %	2 225 932	62 101	2,8 %	906 742	8 %	877 240	29 502	3,4 %	1 376 208	17 %	1 339 888	36 320	2,7 %

källa: Centralen för turistfrämjande MEK.

Utbudet av aktiviteter och programservice för turister är starkt förknippat med turistcenter och nationalparker. Turistcenter i samband med nationalparker hör till de ställen, som ofta har ett stort utbud av programservice. Aktiviteterna i nationalparkerna sköts ofta av lokala företag som har överenskommet samarbete med nationalparken. Aktiviteter som erbjuds i nationalparkerna kan delas in i huvudgrupper som catering-, uthyrning, logi och bastu, guidning och programservice.

Inom catering hittas programförslag som, middag i ödemark, servering i tipi/tält och alla möjliga andra serveringsförslag. Inom uthyrningsgruppen kan man hyra snöskotrar, vandringsstavar m.m. Hos många uthyrningsföretag hittar man allt som behövs för flere dagars vandringar, både till fots eller med skidor. Logi och bastu hör till de mera traditionella utbudet av service, även i denna grupp kan man hitta både exotiska och innovativa förslag. Ödemarkscamping är ett exempel på både exotiskt och innovativt utbud på samma gång.

I gruppen guidning och programservice hittas egentligen endast exempel på vad samarbetsparterna kan erbjuda. Denna lista är lång med exempel som islandshästvandring

och dykning som mera sällsynta, och renslädesåkning som de mera vanliga (åtminstone i Lappland). I bilaga 1 ges exempel på aktiviteter som erbjuds av samarbetspartners till nationalparker i Finland, aktiviteterna i bilagan är i alfabetisk ordning. Nämnvärt är också att de nationalparker som har flest samarbetspartners har närmare 40 st företag uppräknade. Koli nationalpark är en av de som har flest, 37 st samarbetspartners som erbjuder program och service av olika slag. (Forststyrelsen 2012).

4 Tidigare forskning (Skogsanvändningsidéer i litteraturen)

Ur Luonnon Virkistyskäyttö 2010 (Sievänen & Neuvonen 2010 s.37) går det att ta del av den mycket intressanta statistiken, 96 % av den fullvuxna delen av Finlands befolkning idkar rekreation i naturen ungefär 2-3 ggr i veckan, ca: 130 ggr om året. De flesta, 63 % av besöken i naturen, sker i närregionen på kommunernas marker, 31 % av besöken sker på privata marker eller på egen fritidsstuga och 6 % på statens marker.

Av Finlands befolkning gör 43 % en eller flera naturresor per år, för dem blir det i medeltal 8 resor och 26 naturdagar i året. 33 % av resorna sker på egen fritidsstuga, 20 % sker på statens marker, 28 % på privatmarker och 19 % sker på kommuners marker. De mest rekreerande aktiviteterna enligt undersökningen var vistelse på sommarstuga eller andra bostad, därpå följde att träffa vänner och friluftsliv i naturen. Av olika aktiviteter uppfattas naturaktiviteter som de mest rekreerande aktiviteterna (Sievänen och Neuvonen 2010 s.40).

Skogens roll som producent av andra nyttigheter än virke, är aktuellt för många skogsägare i dag. I artikeln ”Skogen och Miljöekonomi” (Boman, Kritström & Mattson 2000 s.161) redogör författarna för olika metoder, att kunna påvisa den ekonomiska betydelsen för exempelvis rekreation, jakt och biodiversitet. Metoder som nämns i artikeln är CVM (contingent valuation – metoden). Metoden är baserad på antingen intervjuer eller enkätstudier och redovisar respondentens attityder och betalningsvilja, gentemot en förändring av utbudet av nyttigheter. En annan metod som nämns kallas reskostnadsmetoden (travel kost method TCM). Denna metod baserar sig på tanken att värdet för besöket, åtminstone är större än kostnaderna för att resa till besöket.

Med dessa verktyg som utgångspunkt konstateras i artikeln att (beroende på geografisk lokalisering), många alternativa användningar för skog är tänkbara, men i de flesta fall är det enda relevanta alternativet skogsbruk. Artikeln tar också upp värdet av friluftsliv och värdet av jakt utgående från studier gjorda med CVM som verktyg. För friluftslivets del konstateras att skogsbruket ändrar skogens karakteristika och med lämpliga skötselmetoder kan man göra en skog mera attraktiv för besökare. T.ex. kan man prioritera naturlig förnyring genom skärm eller fröträd gentemot kalhygge och plantering. Mindre hyggen och ökning av lövträdsandelen påvisade också en ökning av det visuella värdet för skogen. I vissa fall kan utbyggnad av t.ex. skogsbilvägar öka rekreationsvärdet för skogen (Boman, Kritström & Mattson 2000 s.164).

Betydelsen av närskogar i städer är stor. Skogarna som ägs av kommuner täcker endast 2 % av Finlands skogars helhetsareal. 82 % av Finlands befolkning bor i tätorter, 95 % av befolkningens rekreation sker i närheten av hemmet och av dessa rekreationsgånger, riktar sig 44 % till kommunens marker. Det blir i medeltal rekreationsbesök i närliggande skogar varannan dag. Det populäraste färdssättet för rekreationsbesök i närheten av hemmet är gång och lätta trafikleder och uppgjorda friluftsstråk är de mest besökta ställena för ändamålet. För skötsel och planering av tätortsnära skogar har det gjorts ganska mycket forskning; en täckande litteraturstudie i ämnet har utkommit 2009 (Hamberg & Löfström -09 s.7). Forskningsrapporten stöder tidigare presenterat material i detta arbete och ger dessutom på ett mera praktiskt plan råd om skötsel och planering.

Skogarnas mångfald hör till de faktorer som inom planering lyfts högt upp i prioriteringsordning. Med skogligt mångfald menas en riklig förekomst av olika boniteter, organismer och djurliv, samt bevarande av deras genetiska mångfald (Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.85-89). Faktorer som reducerar mångfalden är splittring av skogsområden, friluftsliv och rekreation och föroreningar (både nedskräpning och luftburna). Faktorer som kan öka mångfalden är god planering och förändringar i stads- och landskapsbilden. Rekreation inverkar på mångfalden i skogar negativt genom slitage. De känsligaste markerna och boniteterna är de bördigaste och de kargaste markerna. Utöver bördighet är både terrängformation och fuktighetsgrad också faktorer som inverkar stort på platsernas slitagebenägenhet. En fuktig mark blir lätt upptrampad av besökare, likaså ett sluttande område där besökare halkar eller slirar med fötterna. (Hamberg & Löfström -09).

Med god planering går det att undvika och styra slitage till ställen som bättre tål slitaget. Faktorer som kan hjälpa att reducera slitage i tätortsnära skogar kan t.ex. vara att bygga stigar och friluftsleder (bygga spångar och trappor och andra konstruktioner), styra aktiviteter så att t.ex. djurens fortplantningstid fredas eller att förbjuda slitsammare rekreativmetoder. Redan uppkomna stigar borde skötas bättre och användning och slitage följas upp. (Hamberg & Löfström -09).

För att öka utbudet av rekreativsmöjligheter har finska staten grundat strövområden i olika delar av landet. Strövområdena är 7 till antalet: Enare, Evois, Hossa, Iso-Syöte, Kylmäluoma, Polcirkeln, Ruunaa, Tykö och Ule träsk. Strövområden är avsedda för mångsidigt rekreativbruk. På strövområdena finns det markerade vandringsleder, skidspår och naturstigar samt tältningsområden och rastplatser. I allmänhet finns det också ett naturum eller ett friluftscenter samt hyresstugor i anslutning till strövområdena. I

tjänsterna på strövområdena tas ofta även rörelsehindrade besökares behov i beaktande. Skogarna på strövområdena är föremål för skogsbruk, men sköts och planeras för att erbjuda en mångsidig miljö både för djurliv och rekreation och skogligt mångfald. (Forststyrelsen 2011).

För att kombinera olika användningsformer gör staten naturresursplanering på alla sina marker. I naturresursplaneringen drar Forststyrelsen upp de stora riktlinjerna för användningen av sina marker, sedan uppgörs skötsel-, användnings- och skogsbruksplaner för specifik användning av markerna. Med denna planering sammanfogar Forststyrelsen målen för naturskyddet, rekreationsbruket och annan användning (Forststyrelsen 2011).

Hamberg & Löfström -09 (s.44-48) ger i sin forskningsrapport förslag på åtgärder för det praktiska utförandet inom skogsbruket. Att lämna kvar landskapsträd och spara träd i olika åldrar samt utvecklingsklasser berikar mångfalden i skogsmiljön. Användning av fröträdställningar gör upplevelsen av skogen mera positiv än ett kalhygge. Död ved som lämnats kvar berikar mångfalden på ett mycket effektivt sätt, också enskilda större levande träd som lämnats som landskapsträd uppfattas mycket positivt av betraktare.

5 Metoder

5.1 Val av metod

Syftet med detta arbete var, att göra en undersökning som belyser skogens värde utöver virket och ge exempel på möjligheter och aktiviteter som kan ge ekonomisk vinning ur skogen. För att nå detta syfte vill jag ta reda på skogens möjligheter, skogsägarens intresse för skogen och skogsägarens intresse för kringaktiviteter i skogen.

Skogens möjligheter kan delas in i - virke, - rekreation/turism eller andra värden. Skogsägarens intresse för skogen kan delas in i ekonomiskt eller känslomässigt. Skogens möjligheter kan besvaras både kvalitativt och kvantitativt beroende på vilket problem som lyfts fram: är det bara virke som räknas, eller finns det andra värden i skogen? Om det skulle vara virket som intresserar så är statistik d.v.s. en kvantitativ undersökning det som skulle ge det mest utförliga svaret. Men jag vill få ett svar på om det finns andra möjligheter än bara virkesproduktion som kan ge ett värde för skogsägaren, denna vinkling av frågeställningen besvaras bäst kvalitativt.

Skogsägarens intresse för sin skog kan delas in i ekonomiskt eller känslomässigt. Den ekonomiska biten går lätt att besvara med statistik men det känslomässiga intresset för skogen kan endast besvaras av skogsägaren själv, det vill säga på ett kvalitativt sätt. Frågeställningen; ”annat än virkesproduktion”, kan besvaras med statistiskt sett använda metoder eller diskuteras utgående från skogområdets kvalitéer och karakteristika (geografiska läge, produktivitet, växtlighet, förväntningar m.m.). För detta arbete är utgångspunkten lagd på skogsägarens intressen och skogsområdets kvaliteter vilket gör en kvalitativ vinkling även i denna frågeställning mera användbar (Christensen, Engdahl, Gräås och Haglund 2010).

I alla dessa frågeställningar besvarar en kvantitativ vinkling, hur skog har använts förr och vad skogsägare har fått ut av skogen, genom att göra på ett vist sätt, d.v.s. svaren baserar sig på historik och statistik ur det förflutna. Skogsägarens planer för framtiden för sin skog klargörs inte med statistik utan det är underliggande meningar och ett helhetsförstående för skogsägarens tankar och idéer som är viktiga att få fram. Också befintliga produkter och möjliga framtida produkter bör presenteras. De kan belysas genom en kvalitativ intervju.

5.2 Frågor och frågeställningar till skogsägare:

De frågor jag i detta arbete vill ha svar på är följande: - vilka metoder använder sig skogsägare av för att mångsidigare nyttja sin skog till ekonomisk eller annan vinning? - vad föreslår forskningen att skogsägare skulle kunna använda sig av för ett mångsidigare nyttjande av skog? - hurudana resultat kan en skogsägare uppnå med olika areal av skog och på vilka områden kan det löna sig att organisera alternativa former av användning av skogsmark?

För att belysa dessa frågor behövs data av både kvantitativ och kvalitativ natur (Christensen m.fl. 2010 s.69). Frågeformuläret i detta arbete innehåller därför både kvalitativa och kvantitativa frågor för att ge ett så användbart material som möjligt. (Seymour Daniel T. s.23)

I min intervju vill jag ta reda på vad skogsägare har för aktiviteter i sin skog, om aktiviteterna är av sådant slag som utökar avkastningen på skogen eller ämnade för annan vinning eller nytta för skogsägaren. Med intervjun vill jag också ta reda på vilka planer skogsägarna har för framtiden med skogsmarken. Intervjun skall ge svar på vad en skogsägare kan göra med sin skog för att utöka avkastningen eller för att utöka annan verksamhet.

Vad som söks med intervjun:

- Vad gör skogsägaren för tillfället med skogen?
- Är aktiviteter i skogen för att utöka avkastning eller för annan nytta?
- Planer för framtiden?

5.3 Uppbyggnad av intervjun

Själv har jag erfarenhet av friluftsliv och vill gärna höra hur skogsägare har använt sin skog i form av rekreation, friluftsliv och turism. Intervjun gjordes med några utvalda skogsägare som har varierande användning av sina skogar. Jag använde mig av en intervju baserad på ett begränsat antal frågor. Skogsägaren fick själva berätta om sina erfarenheter i frågorna. (Kvale & Brikman 2009) och (Trost, 2010).

5.4 Frågeställningar

De frågeställningar skogsägarna fick var följande:

- Ligger möjligheterna för en skogsägare att få ekonomisk nytta ur sin skog endast i virket, eller finns det andra värden i skogen som skogsägaren kan ta vara på för ekonomisk vinning?
- Vad gör exempelskogsägarna i dag med sina skogar och marker? Är skogen endast ett investeringsobjekt eller erbjuder skogen också annat för sin ägare?
- Hur påverkar skogens geografiska läge möjligheterna för biprodukter och kringaktiviteter (andra aktiviteter än virkesproduktion) i skogen och hur inverkar skogsägarens eget intresse och arbetsinsats möjligheterna för kringaktiviteter?

En viktig del av arbetet är att ta reda på vad skogsägare använder sig av för kringaktiviteter/parallell produkter i/ur skogen och framförallt varför.

Som utgångspunkt för min undersökning ligger kvantitativa fakta om arealer och ekonomiska resultatet (budgeter och vinster/förluster).

Skogsägarens tankar om vad, varför och på vilket sätt skogen skall brukas står för de kvalitativa frågeställningarna.

5.5 Frågor

- Skogsägarens bakgrund
 - Intressen
 - Utbildning
 - Nuvarande verksamhet (arbete)
- Hur stor är skogsmarken?
- Målet med skogen?
- Skogens betydelse för ägaren?
- På vilka sätt nyttjas skogen?
- Verksamhet förknippad med skogen?
- Övrig verksamhet förknippad med gården?
- Produkter ur skogen och deras värde?
- Finns det planer på utökad verksamhet i skogen?
- Möjlighet för utomstående aktörer att använda skogen?

- Vad är skogsverksamhetens avkastning?
- Hur länge har man ägt skogsinnehavet?
- Har storleken ändrat?
- hur har kommit över skogen (arv, köp,...)?
- Tidigare nyttjande av skogen (både själv och förra ägaren)?

5.6 De viktigaste punkterna (Nyckelvariabler)

- Hur används skogen idag
- Verksamhet förknippad med skogen
- Skogsverksamhetens avkastning

5.7 Tillvägagångssätt

Intervjuerna bokförs i första hand skriftligt. Analysen av materialet följde något särskilt system. Metoden att inte följa ett på förhand valt system presenteras i litteraturen som bricolage, forskaren är friare att variera och tillämpa olika analysmetoder (Kvale & Brinkmann 2009).

Redovisningen av intervjuerna består av en berättande del av intervjuerna samt en tabell över aktiviteter som skogsägare idkar i sin skog eller kan tänkas låta idkas i sin skog.

5.7.1 Val av skogsägare för intervju

Valet av skogsägare gjordes inte slumpmässigt. Det viktigaste för detta arbete var att hitta exempel på vad man kan göra i skogen, förutom att endast låta skogen producera virke. Skogsägarna skulle därför representera ett stort antal skogsägare, från storskogsägare till småskogsägare. Skogsägare som är mycket självaktiva och har skogen som sitt arbete, till skogsägare som låter allt som sker i skogen göras av utomstående. Samt skogsägare som bor på gården i samband med skogen, till stadsboende skogsägare.

6 Skogsägareprofiler

I detta kapitel presenteras exempel på hur skogsägare använder sina skogar. Uppgifterna kommer från intervjuer med 6 skogsägare i Finland. Skogsägarna jag valt till intervju skiljer sig från varandra på många punkter. Skogens storlek och geografiska placering är den första karakteristikan som presenteras, skogsområdets form, bördighet och växlighetsklass är också uppgifter som kan ha betydelse för möjligheterna för ett skogsområde. Skogens historia är intressant och har därför tagits med.

Skogsägarens självverksamhetsgrad, eller möjligheter för utomstående att bedriva verksamhet i skogen påverkar användningen av skogen. Skogsägarens bakgrund i form av uppväxt, utbildning och känslomässig bindning till skogen påverkar användningen. Vad tidigare skogsägare gjort med skogen och skogens historia inverkar också på framtida möjligheter med skogen.

6.1 Möjligheter enligt karakteristika

6.1.1 Skogsområdets storlek

Skogsområdets storlek har stor betydelse för möjligheterna att bedriva verksamhet på ett skogsområde. Är skogsområdet litet går det ganska fort att utesluta viss verksamhet som kräver stora områden så som jakt, större odlingar av t.ex. julgranar och virkesuttag i större mängder. Ett litet skogsområde har ändå fortsättningsvis potential om skogsägaren har intresse att bedriva alternativ verksamhet. Stora skogsområden kan på ett annat sätt än små skogsområden leverera virke kontinuerligt från år till år. I vissa fall gör det intresset att utveckla parallellverksamhet till virkesproduktion obefintligt.

Skogsägarna jag intervjuade för detta arbete hade varierande storlekar på sina skogsägor. Den minsta arealen en av de intervjuade skogsägare hade var 1 ha och den största arealen ca:900 ha. Däremellan kom arealer på 88 ha, 64 ha, ca:100 ha, 50 ha och 264 ha. Många av skogsområdena hörde till gårdar som också har åker eller ängar i anslutning till gården.

6.1.2 Geografisk placering

Den geografiska placeringen av skogsområdet, har inte så stor inverkar på möjligheterna för aktiviteter på skogsområdet. I dagens samhälle är kommunikation med bilar och bussar

så pass väl utbyggd att det är andra faktorer som spelar större roll för möjligheterna. Skogsområdets möjligheter för kulturtjänster som friluftsliv och rekreation styr valet i större grad än läget. Många kan tänka sig köra 1-2 h för att delta i en lägerskola med bra program, men gör hellre sin dagliga promenad i närskogen. För en arrangerad eftertraktad aktivitet, är kunder villiga att resa också längre. Som jämförelse kan nämnas t.ex. en 5 dagars vandring. Den går att utföra i Nyland, men är långt mer attraktiv om den utförs i Lappland för de flesta vandrings utövare (Puustinen, Pouta, Neuvonen och Sievänen 2007 s.163).

De intervjuades skogsområden var utspridda mestadels i Nyland, förutom ett skogsområde i Österbotten. Till alla de intervjuades skogsområden var körtiden från närmaste större samhälle under 1 h. Alla utom en av de intervjuade hade aktiviteter på sina skogsområden som var annat än virkesproduktion och av vilka man skulle kunna eller får ekonomisk avkastning.

6.1.3 Skogsområdets form

Formen på området har betydelse för vad skogsägaren kan använda skogsområdet till. Det var många skogsägare som under intervjun sade att om deras skogsområde skulle ha en annan form, så skulle de kunna erbjuda andra aktiviteter. *”I denna skog är all jakt utarrenderad, skulle området ha en annorlunda form så skulle småviltsjakt kunna vara en säljbar produkt, men nu när området är väldigt långt och smalt så finns inte förutsättningarna för sådant”*. I de flesta fall syftade skogsägaren på småviltsjakt som skulle ha gått att bedriva om skogsområdet skulle ha varit mera fyrkantigt än avlångt. Den avlånga formen på skogsområdena gjorde att risken att råka in på grannens område var överhängande stor.

6.1.4 Skogsmarkstyp

Skogsmarkstypen har i sig kanske inte så stor betydelse för vad en skogsägare kan erbjuda, på sitt skogsområde. Men jag märkte bland de skogsägare jag intervjuade att intresset för denna fråga var stor. Orsaken till det stora intresset var den, att en växtlig skogsmark producerade virke oberoende av skogsägarens förehavanden, och virke går lätt att omsätta till ekonomisk avkastning. Men en icke växtlig skogsmark eller tvinmark producerar inget och är såtillvida ointressant ut virkesmässig synpunkt.

För flera av de intervjuade skogsägarna var det den icke- producerande skogsmarken som var intressant för möjligheter med kringaktiviteter. Två hade fungerande alternativ för dessa tvinnmarker och en hade idéer om hur dessa områden skulle utnyttjas. De fungerande alternativen var att bygga uthyrningsstugor, erbjuda t.ex aktiviteter och jakt. Idéer som lades fram var att utnyttja områdena för vindkraftverk och krossgrus.

Fyra av skogsägarna hade kombinerat utbudet av kringaktiviteter med virkesproduktion på de växtliga skogsmarkerna och kunde genom detta öka avkastningen på skogsområdet. Alternativa aktiviteter för de växtliga skogsområdena var stuguthyrning, vandringsleder, äventyrsbanor och jakt, för att nämna några.

6.1.5 Skogsområdets historia

Skogsområdenas historia, både närhistoria och historia i längre perspektiv, hade ganska lite samband med användningen som den utformats idag. Flera av skogsområdena för de skogsägare jag intervjuat hade tillkommit genom generationsskifte, vilket i sig inte inverkat på användningen av områdena idag. Men i vissa fall hade tidigare användning inverkat på förväntningarna för området. Som exempel kan nämnas jaktarrenden och grannarrangemang.

Även om områdets historia inte inverkat på dagens verksamhet är den intressant såtillvida, att jag kan tänka mig att historien bra skulle kunna utgöra stommen för en vandringsstig eller led. I kapitel 3 (s.4-6) tar jag upp lite om skogens historia, bland annat nämns 1700- och 1800- talets vedförsäljning till Tallin och Stockholm. Denna historia fick jag också höra av en skogsägare under ett intervjubesök. När jag frågade om gårdens historia kom det fram att just denna gård hade hört till storleverantörerna av virke (brännved) till Tallin och Stockholm under 1700- och 1800- talet. Skogsägaren nämnde inte om några tankar att omsätta historia till produkter för skogen.

6.1.6 Skogsägarens utbildning och självverksamhetsgrad i jämförelse med användningen av skogen

Skogsägarens utbildning och intresse för skogen har stor inverkan på hur skogsområdet används och sköts. Självverksamhetsgraden för skogsägaren är också i de flesta fall beroende av skogsägarens utbildning och intressen.

Två av de intervjuade skogsägarna skötte det mesta av avverkningarna, utkörning av virke och annan skogsskötsel själva. En skötte det mesta av skogsskötseln själv, men överlät enhetliga och lätta avverkningar och utkörning av virke till andra part. Två hade helt gett skogsskötseln till andra part och en tog endast brännved ur sin skog.

Korrelationen till utbildningen och intresse var påtaglig. Tre av de intervjuade skogsägarna hade utbildat sig inom lantbruk, två hade utbildning inom skog, två hade utbildat sig inom friluftsliv efter att först haft eget intresse för friluftsliv en längre tid. En av de intervjuade hade utbildat sig i timring och stockhusbygge av samma orsak, en hade utbildning i ekonomi och två hade utbildning i ämnen som inte relaterade till skog. Fyra av de sex intervjuade är intresserade av eller är utbildade inom jakt.

Gällande aktiviteter i skogen utöver virkesproduktion så inverkar skogsägarnas egna intressen klart. De skogsägare som av eget intresse utbildat sig inom timring och friluftsliv erbjöd också på sina skogsområden aktiviteter relaterade till de egna intressena, d.v.s. friluftsliv och timrade stockstugor. Flerparten av de intervjuade var intresserade av jakt och hade utarrenderat älg- och hjortjakten till jaktlag men hade tankar om att sälja småviltsjakt, en av de intervjuade erbjöd älg och hjort jakt som en alternativ produkt på sitt skogsområde. En lista på produkter som de intervjuade skogsägarna erbjuder på sina skogsområden presenteras i bilaga 2.

7 Resultat

7.1 Ligger skogens ekonomiska möjligheter endast i virket eller...

Skogens möjligheter är oändliga, även om Pekka Kilkki år 1970 konstatera följande: ”...on nähdäkseni vähintäänkin kevytmielistä lähteä poistamaan metsätalouden luonnolle aiheuttamia häiriöitä korvaamalla puun tuottamiseen tähtäävä metsätalous massaturismilla.” (Saarinen 1999, s.94). Fortsättningsvis skall nog virkesproduktionen ses som den största möjligheten med skog. Men att förvänta sig avkastning från ett litet skogsområde (exempelvis 5 ha) är inte något jag skulle rekommendera, åtminstone inte med endast virkesproduktion som utgångspunkt. Det finns dock möjligheter också för ett litet skogsområde.

Med en skogsareal på 30 ha, som var medelskogsarealen för skogsägare i Finland 2009 (Metsätilastollinen vuosikirja 2011 s.41), kommer man att kunna ta ett årligt virkesuttag på ca:165m³. Med dagens medelpris på 26,12 €/m³ (Metla 12.3.2012) motsvarar det ca: 4 310 e. Enligt Finlands nationella skogsprogram 2015 vill man höja medelskogsarealen för skogsägandet till 50 ha. (Finlands nationella skogsprogram s.15).

Om man bortser från virkesproduktion i en 5 ha stor skog så är möjligheterna ändå många för skogen. Rekreatiomöjligheter finns kvar och är samma varje år, turistverksamhet finns kvar som en möjlighet. Odling av julgranar går att bedriva på ganska små arealer, för att inte tala om vedproduktion, där man kan räkna att en årstillväxt på 27,5 m³ fastkubikmeter ungefär motsvarar 38m³ löskubikmeter ved (löskubik räknat som 40 % mera än fastkubik). Om man för tanken vidare och räknar att ett småhus behöver 20 000 kWh per år för uppvärmning, vilket enligt Jan-Erik Liss(2005 s.15) motsvaras av ca 15 m³ ved, så skulle skogsägaren ännu ha ungefär 23 m³ ved till försäljning.

När steget tas vidare till rekreations- och turismbranschen tror jag att en skogsägare med tämligen lite skog, bra kan få sin skog att producera arbetstillfällen eller avkastning, om det bara finns intresse från skogsägarens sida för aktivitetsverksamhet. I bilaga 2 har jag listat vad skogsägarna jag intervjuat producerar som kringaktiviteter utöver virkesproduktionen, och i bilaga 1 är aktivitetsutbudet i Finlands nationalparker uppräknade som exempel på möjligheter för skogsägare.

7.2 Vad gör skogs/markägare i dag med sina skogar

Skogsägarens intresse för sin skog är av avgörande betydelse för verksamheten i skogen. I intervjuerna framkom att 3 skogsägare av 6 också idkar annan verksamhet än virkesproduktion (i detta räknar jag också tillvaratagande av ved till kategorin virkesproduktion, och till egen nytta all rekreation som sker för egen vinning). Alla intervjuade utnyttjade skogen till egen nytta.

I ett av fallen har det egna intresset för rekreation och friluftsliv byggts vidare till produkter, som i dagens läge står för en tredjedel av gårdens intäkter. Skogsägaren har kunnat utnyttja skogen till vandringsstigar samt lägerområde och lyckats vända utmaningar till fördelar för verksamheten i skogen. Produkterna går jämsides med skogsbruket och verkar också gemensamt med skogsbruket.

Två andra skogsägare har utvecklat verksamheten mera utgående från utomstående arbetskraft än eget arbete i skogen. Likväl är det skogsägarens stora och genuina intresse och aktivitet som skapat verksamheten. Verksamheten i det ena fallet är mera baserad på skogsbruk och virkesproduktion, men likväl styr kringaktiviteterna (rekreation och turismverksamheten) skötselningreppen i skogen nästan till 100 %. Utgångspunkten är att skogen bör skötas men modellerna och sätten skogen sköts på är till fördel för vilt, naturens mångfald, rekreation och turism.

Det andra fallet gäller en person som egentligen inte äger skog utan en tomt (jag kommer ändå att tala om skog också i detta fall). Skogen är ganska bördig (OMT, vilket gör att tillväxten kanske är lite mera än medeltillväxten i Finland) men med ett stort inslag av rotticka. Markägaren har inte tankar på att sälja virke men producerar egen brännved för uppvärmning av huset. Markägarens intresse utanför skog är friluftsliv och fysiska aktiviteter, vilket återspeglar sig på intresset för aktiviteter i skogen. Skogsägaren har byggt en äventyrsbana för rekreation och fysik utveckling för sina och områdets barn. Om sedan äventyrsbanan också skulle användas i kommersiell verksamhet skulle det gå att utnyttja som extra avkastning för skogsområdet.

Också de övriga skogsägarna jag intervjuat, äger skogen för att de har ett genuint intresse för skog och skogen de äger. Även i deras fall återspeglas intresset för skogen i den verksamhet de har i skogen och självverksamhetsgraden.

Dessa exempel bekräftar min uppfattning att skogsägare är intresserade av sin skog, deras intresse både för skogen och andra aktiviteter (se bilaga 2 om aktiviteter som intervjuade skogsägare idkar) återspeglas direkt i aktiviteter som sker i deras skog.

7.3 Hur påverkar skogens geografiska läge möjligheterna

Skogen är en resurs som under tidens lopp har använts på många olika sätt. Skogen är en del av samhället och att begränsa skogen till endast en möjlighet är trångsynt. Man måste se på skogens möjligheter i ett brett perspektiv och fundera på vad skogen gett för människan i gången tid, samt vara öppen för nya idéer för användningen av skog i framtiden.

Det är ganska lätt att föreställa sig att träden i skogen, är det enda som går att omvandla till produkter som går att sälja. Ända till slutet av 1900-talet, har allt som haft en ekonomisk betydelse varit produkter baserade på virke (kol, tjära, brännved, stock för sågindustrin, massa till papper m.m.). Mot slutet av 1900-talet har tankarna börjat vidga sig och i stället för endast virkesproduktion har rekreation och turism blivit ekonomiskt betydande tankegångar inom begreppet skog.

I detta arbete har jag forskat i utbudet av aktiviteter som erbjuds i skog, både inom privatskogar och statligt ägda skogar. Virkesproduktion är en stor del av skogen och skall så vara, för träden växer hela tiden och är en av våra naturligt förnybara källor. Finlands pappers- och sågindustri baserar sin verksamhet på att träden växer och nationalekonomiskt behöver Finland industri.

Men lika som industrin behöver virket så behöver människorna skogen. De flesta finländare besöker skogen i rekreationssyfte, för friluftaktiviteter, bär- och svampplockning och jakt (*Metsätilastollinen vuosikirja*, s.215). I forskningsrapporten ”Monia hyötyjä metsistä – ekosysteemipalveluiden yhteistuotanto ja tuotteistaminen” (Kniivilä, Horne, Hytönen, Jäppinen, Naskali, Primmer och Rinne 2011 s.4) räknas följande tjänster upp som ekosystemtjänster som skogen producerar: Produkter, Reglerande tjänster, Kulturtjänster och upprätthållande tjänster (se tabell 6).

Tabell 6
 Tabell på ekosystemtjänster som skogen producerar.

Skogarnas ekosystemtjänster är:
Produkter
Virke
Bär, svampar och annat som kan samlas
Rent vatten
Reglerande tjänster
Hindrande av klimatförändring, bindande av kol
Luft som går att andas
Hindrande av översvämningar, stormskador och erosion
Upprätthållande av jordmånens produktivitet
Bullerbekämpning
Pollineringstjänster, regleringen av artbeståndet
Bekämpning av sjukdomar och skadedjur
Kulturtjänster
Landskap
Friluftsliv och rekreation
Utbildning och uppfostran
Skogarnas betydelse i konsten, kulturarv
Upprätthållande tjänster
Fotosyntes
Näringsämnens, vattnets och kolets kretslopp

Källa: Kniivilä m.fl 2011 s.4 och Forststyrelsen, *Ekosystemtjänster*

Mina studier har påvisat många olika tjänster som skogsägare erbjuder förutom virkesproduktion. De flesta av dessa aktiviteter kan klassas som kulturtjänster enligt tabell 5, likaså hänför sig tjänsterna som Forststyrelsen erbjuder (se bilaga 1) som programservice i nationalparker och rekreationsområden till kulturtjänster i ekosystemtjänst kategoriseringen.

Jag är av den åsikten att, skogsägare som har möjlighet att producera annat än endast virke på sina skogsmarker och som vill sköta skogen på ett mångsidigare sätt än på rationella virkesproduktionsmässiga grunder, får en friskare och rikare skog med skoglig mångfald och en riklig förekomst av olika boniteter, organismer och djurliv. En mångsidig skog erbjuder enorma möjligheter för aktiviteter och nytta som t.o.m. går att omsätta i ekonomisk avkastning för skogsägaren, om så önskas.

8 Diskussion

8.1 Kritisk granskning

Syftet med detta arbete har varit att studera vad det finns för möjligheter med ett skogsområde. Jag valde att arbeta med intervjuer med 6 skogsägare utgående från litteratur om Finlands skogar, skogsprogrammet 2015, och forskning och verksamhet i Finlands Nationalparker. I arbetet belyses möjligheter för skogsägare att bedriva alternativa aktiviteter i skogen förutom virkesdrivning.

De skogsägare som intervjuades skulle vara så olika som möjligt. Jag hoppades kunna lyfta fram skogar med olika karakteristika som storlek, geografiskt placering och form för att inte tala om bördighet och växtlighet. Ett mål var att se vilka möjligheter skogsägarna tagit fasta på och utvecklat till produkter som kan ge avkastning ur skogen utan att i första hand behöva avverka träden. Hade skogsägarna tagit fasta på aktiviteter som friluftsliv och rekreation i skogen?

Intervjuerna med skogsägarna gick egentligen över min förväntan. Skogsägare jag intervjuade var olika på alla punkter. Alla skogar varierar och de flesta av dem som jag intervjuat har haft både skog klassad som skogsmark och skog klassad som impediment.

Möjligheterna i skogarna har utnyttjats av de flesta jag intervjuade på många och varierande sätt. Skogens virkesproducerande egenskap var i de flesta fall huvuduppgiften, men merparten av dem jag intervjuat har dessutom lyckats eller har planer på att förändra skogens icke- virkesproducerande delar till en möjlighet för gårdens eller ägarens nytta. De flesta hade tagit fasta på skogens icke- virkesproducerande del och utvecklat den till möjligheter för sin skog. Till min förvåning och glädje har merparten av de intervjuade valt rekreation och turism som den huvudsakliga produkten för alternativ verksamhet i sin skog.

8.2 Granskning av resultatet

Undersökningen gav som resultat en lista över olika aktiviteter skogsägare kan erbjuda, utöver virkesproduktionen i sin skog. Både skogsägarintervjuerna och litteraturstudierna har stött varandra och visar på ungefär likartat utbud av aktiviteter i skog.

Några av skogsägarna har i intervjuerna nämnt att de försöker sköta skogen med tanke på de aktiviteter som idkas i skogen. Andra sköter skogen mera utgående från virkesproduktionsmässiga syften. Litteraturen har talat för mångbruk av skogen och att skoglig mångfald ger större total avkastning från skogen då man adderar alla nyttor skogen ger.

8.3 Slutsatser

Att äga en skog kräver ingenting. Skogen växer av sig själv det behöver inte skogsägaren bekymra sig om. Men att äga skog blir genast mycket intressantare då skogsägaren har visioner och mål för sin skog, det är då som planering tar steget in i skogen. Finlands skogslag (Skogslag 12.12.1996/1093) hänvisar till att främja ekonomiskt och ekologiskt hållbar skötsel och användning av skogarna, samtidigt som skogarnas biologiska mångfald bevaras. En omskött skog producerar bättre, både virkesmässigt och kulturtjänstmässigt. Lagen ger möjlighet att sköta om skogen så att skogen producerar på det sätt skogsägaren vill.

Hur en skog skall skötas går jag inte in på i detta arbete. Det som ändå kommit fram under arbetets gång är att ju mångsidigare skogen är, desto större möjligheter har skogsägaren med skogen. Alla trivs bättre i den, det gäller människor men det gäller också djur, växter, organismer m.m. vilka alla i samråd (människorna undantaget) gör skogen intressant och givande att vistas i och detta, *intressant att vistas i*, ger möjligheten för ett stort utbud av olika aktiviteter i skogen.

Vilka aktiviteter eller vilka produkter en skogsägare erbjuder i och ur sin skog, är mycket personligt och mycket beroende av självverksamhetsgrad. Eller är åtminstone beroende av skogsägarens mål och visioner. Alla skogsägare jag intervjuat har både mål och visioner för sina skogar, och alla skogsägarna skötte sina skogar på liknande sätt gällande virkesproduktionen. Virkesproduktion stod för den huvudsakliga avkastningen ur skogen hos merparten av dem jag intervjuade. En skogsägare skiljde sig markant från de andra, i dennas fall stod all skogsverksamhet för två tredjedelar av gårdens inkomster (gårdens inkomster innefattade också åkerbruk). Skogsverksamheten bestod i första hand av försäljning av kulturtjänster, skötseln av skogen samt virkesproduktion gjordes med tanke på vilka kulturtjänster som erbjöds. I denna skogsägares skogsverksamhet hade turismen eller kulturtjänsterna tagit platsen som den huvudsakliga inkomstkällan, och virkesproduktionen var den sekundära inkomstkällan.

Denna skogsanvändnings mässigt avvikande skogsägares självverksamhetsgrad är hög, vilket styrker min tro på att om man vill, så kan man förverkliga förväntad avkastning på skogen genom kringaktiviteter, kulturtjänster och mångbruksskötsel. Till och med på relativt små skogsarealer.

Bild 4

Bild på ett varierande skogslandskap med undervegetation, dominerande träd, död ved och vattendrag i bakgrunden.

Bild tagen av Daniel Backman

Källförteckning

Boman Mattias, Kritström Bengt & Mattson Leif, *Skogen och Miljöekonomi*, Ekonomisk Debatt (2000), årg28, nr.2 s.161-164

<http://www2.ne.su.se/ed/pdf/28-2-mb.pdf> (Hämtat: 1.3 2012)

Christensen Lars, Engdahl Nina, Grääs Carin och Haglund Lars (2010)

Marknadsundersökning: en handbok, s.69. Lund: Studentlitteratur, 2010

Den tionde riksskogstaxeringen (RST10) / Valtakunnan metsien inventointi VMI10, Skogsforskningsinstitutet (Metla).

<http://www.metla.fi/metinfo/vmi/> (Hämtat: 26.2 2012)

Däggdjursbytet 2005-2010, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets,

<http://www.rktl.fi/www/uploads/Tilastot/nisakassaaalis2010.pdf> (Hämtat 5.3 2012)

Finsilva Oyj (2012). *Finsilva OYj*

http://www.finsilva.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27

(Hämtat: 8.3 2012)

Fiskars Oyj Abp (2012),

Fiskars Årsredovisning och Redogörelse över förvaltnings- och styrsystem för år 2011 s.75

http://www.fiskarsgroup.com/nyheter/press_h.html?Id=hex_603004.html (Hämtat: 8.3 2012)

Forststyrelsen (2012), *Finlands Nationalparker*

<http://www.utinaturen.fi/utflyktsmal/nationalparker/Sidor/Default.aspx> (Hämtat: 17.2 2012)

<http://www.luontoon.fi/RETKIKOHTTEET/KANSALLISPUISTOT/Sivut/Default.aspx>

(Hämtat: 17.2 2012)

Forststyrelsen (2009), Metsähallitus, *Forststyrelsens årsberättelse 2009*

<http://metsa.fi/sivustot/metsa/sv/Aktuellt/Publikationer/Arsraportering/Arsberattelse2009/Sivut/Arsberattelse2009.aspx> (Hämtat: 1.3 2012)

Forststyrelsen (2011), *Suomen metsät 2011*,

<http://www.metla.fi/metinfo/kestavyys/doc/suomen-metsat-2011.pdf> (Hämtat: 17.2 2012)

Forststyrelsen (2010), *Ekosystemtjänster*

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/sv/Skogsbruk/Produkter/Ekosystemtjanster/Sivut/default.aspx>

(Hämtat: 1.3 2012)

Fågelviltbytet 2005-2010, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets,

http://www.rktl.fi/www/uploads/Tilastot/Intusaalis_2010.pdf (Hämtat 5.3 2012)

Förordnande om hållbar användning och skötsel av skog (2010)

Statens FÖRFATTNINGSDATA – FINLEX

<http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2010/20101234> (Hämtat: 20.1 2012)

GULD i GRÖNA SKOGAR (u.å.), Världsnaturfonden,

http://www.wwf.se/source.php/1264973/Guld%20i%20gr%F6na%20skogar_WWF-rapport_2009.pdf

(Hämtat: 18.3 2012)

Hamberg Leena & Löfström Irja (2009), *Metsäluonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan erilaisten metsäympäristötyyppien, eliöyhteisöjen, ekosysteemien sekä metsissä elävien eliölajien ja niiden geneettisen perimän runsautta ja monipuolisuutta*. S.44-48

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2009/mwp113.pdf> (Hämtat: 17.2 2012)

Hetemäki Lauri, Niisistö Sini, Seppälä Risto och Uusivuori Jussi (2011), *Murroksen Jälkeen, Metsien käytön tulevaisuus Suomessa* s.20-25, 26, 27-47, Helsinki:

Metsäkustannus, 2011.

http://www.metla.fi/hanke/50168/pdf/murroksen_jalkeen.pdf (Hämtat: 10.12 2011)

Hänninen Harri & Sevola Yrjö (2010), *Metsätilastotiedote Metsämaan omistus 2009*, s.1

Skogsforskningsinstitutet (Metla)

http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/mtt/2010/metsamaan_omistus_2009.pdf (Hämtat: 1.3 2012)

Inkvarterings statistik (2011), Tilastokeskus/Statistikcentralen,

http://www.stat.fi/til/matk/2011/12/matk_2011_12_2012-02-16_tau_005_fi.html (Hämtat: 17.3 2012)

Jord- och skogsbruksministeriet (2008), *Finlands Nationella Skogsprogram 2015*

<http://www.mmm.fi/attachments/metsat/kmo/5Ad5VqtqK/KMO2015ruotsi.pdf> (Hämtat: 8.3 2012)

Jord och Skogsbruksministeriet (2011), *Pressmeddelande från Jord och skogsbruksministeriets 19.12.2011*

<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=346518&c=0&toid=2093&moid=5423>

(Hämtat: 20.1 2012)

Kilkki Pekka (1970), *Turisteja Suomeen*. S.96. Niin metsä vastaa...:metsät ja luonnonsuojelu. Helsingfors. Metsäylioppilaat r.y.

Koskela Terhi, Hänninen Riitta & Ovaskainen Ville (2010), *Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (TUK) -tutkimusohjelman loppuraportti*

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2010/mwp158.pdf> (Hämtat: 20.1 2012)

Kvale Steinar och Brinkmann Svend (2009), *Den Kvalitativa Forskningsintervjun*, Lund : Studentlitteratur, 2009

Kniivilä Matleena, Horne Paula, Hytönen Marjatta, Jäppinen Jukka-Pekka, Naskali Arto, Primmer Eeva och Rinne Janne (2011)

Monia hyötyjä metsistä – ekosysteemipalveluiden yhteistuotantoja tuotteistaminen s.4

http://www.ptt.fi/dokumentit/rap227_1602111028.pdf (Hämtat: 17.3 2012)

Liss Jan-Erik (2005), *Brännved - energiinnehall i några olika trädslag*

Systemutveckling/Arbetsvetenskap Arbetsdokument nr 1, 2005 Garpenberg

Majoitusliikkeiden yöpymisvuorokaudet alueittain ja kunnittain (2011), Centralen för turistfrämjande / Matkailun edistämiskeskus MEK

http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28Pages%29/Alueittain_ja_kunnittain (Hämtat: 8.3 2012)

Mattsson-Turku Gerd (2011). *Kådsalvan blev en apoteksprodukt*, Tidningen Skogsbruket nr:6-7 2011 s.14.

http://www.skogsbruket.fi/files/metsavastaa/Webb_tidningen%20/Skogsbruket_6-7-2011.pdf (Hämtat: 20.1 2012)

Metsätilastollinen vuosikirja (2011), Metla 2011 Skogsforskningsinstitutet (Metla) s.39-41,85-89, 219.

<http://www.metla.fi/julkaisut/metsatilastollinen/vsk/tilastovsk-sisalto.htm> (Hämtat: 15.1 2012)

Puustinen Jenni, Pouta Eija, Neuvonen Marjo och Sievänen Tuija (2007)

Kansallispuistojen kävijämäärää selittävät tekijät s.163

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-14.pdf> (Hämtat: 15.3 2012)

Saarinen Jarkko (1999), *Luontomatkailu metsän käyttömuotona s.94*. Metsätieteen aikakauskirja 1/1999.

<http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff99/ff991094.pdf> (Hämtat: 10.3 2012)

Seymour Daniel T. (1992), *Marknadsundersökningar med kvalitativa metoder s.23*. Göteborg : IHM 1992

Sievänen Tuija & Neuvonen Marjo (2010), *Luonnon virkistyskäyttö 2010 s.37*,

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp212.pdf> (Hämtat: 10.3 2012)

Skogslag 12.12.1996/1093, Statens FÖRFATTNINGSDATA – FINLEX

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1996/19961093> (Hämtat: 5.3.2012)

Staphylococcus aureus (u.å.), WIKIPEDIA Den fria encyklopedin,

http://sv.wikipedia.org/wiki/Staphylococcus_aureus (Hämtat: 13.3 2012)

Statistisk årsbok för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland (2010), *Församlingarnas markanvändning och skogsbruk*.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/\\$FILE/11_srk_maankaytto_met_satal.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/$FILE/11_srk_maankaytto_met_satal.pdf) (Hämtat: 5.4 2012)

Svedjebruk (u.å.), WIKIPEDIA Den fria encyklopedin,

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Svedjebruk> (Hämtat: 13.3 2012)

Tjära, Mellersta österbottens museer och kulturmiljöer

http://museot.keski-pohjanmaa.fi/sve_vah_erik_1.htm (Hämtat 16.4 2012)

Tornator AB, Årsrapport (2010) s.23

http://www.tornator.fi/files/tornator/Henrik10/TOR_vk10_final.pdf (Hämtat: 18.3 2012)

Trost Jan (2010), *Kvalitativa intervjuer*. Lund : Studentlitteratur, 2010.

UPM, *Årsrapport 2010 s.29*

[http://www.upm.com/FI/UPM/Ladattavat-](http://www.upm.com/FI/UPM/Ladattavat-tiedostot/Konsernitiedot/Documents/UPM_AR_10_fi_full_online.pdf)

[tiedostot/Konsernitiedot/Documents/UPM_AR_10_fi_full_online.pdf](http://www.upm.com/FI/UPM/Ladattavat-tiedostot/Konsernitiedot/Documents/UPM_AR_10_fi_full_online.pdf), (Hämtat: 18.3 2012)

Uppslagsverket Finland (u.å.), *växternas utbredning*. Schildts

<http://www.uppslagsverket.fi/bin/view/Uppslagsverket/VaexternasUtbredning>, (Hämtat: 18.3 2012)

Viitala Esa-Jussi (2010), *Laajamittaisen metsänomistuksen kannattavuus: Tornatorin ja Finsilvan taloudellinen toiminta*, Metsätieteen aikakauskirja 3/2010

<http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff10/ff103261.pdf> (Hämtat: 28.12 2011)

Bilagor

Bilaga 1

Lista på skogsrelaterade aktiviteter som erbjuds i de finländska nationalparkerna:

B

Björnbeskådning

Bärplockningsutflykter

Bastuservice (t.ex. Rökbastu)

Båttransporter

C

Cykelutfärder

Cateringservice

D

Dykservice

F

Fritidsstugor

Fiske

Fiskelovsförsäljning

Forsränning

Forsränning

Fågelskådningsutflykter

G

GPS-guidade utflykter

GPS-vandringar och Planering av GPS-vandringar

GPS-Skattjakt

Glaciärsäkerhetskurser (Olhava vid klättringsklippa)

Guldvaskning (Lemmenjoki)

Gårdsturism

Guidade naturutflykter

Guidade fisketurer

Gårdsförsäljning

H

Hotell- och stugförmedling

Hästvandringar (t.ex. Islandshästvandringar)

Hundspannssafarin

Hundspannskörning

Husdjurspark

J

Jaktlovsförsäljning

Jakt

K

Kanotuthyrning

Kanot- o. Kajakturer

Kyrkbåtsutflykter

Klättring

Kulturprogram

Kickbaikutflykter

L

Lägerskolor

M

Matbjudning och servering i terrängen

Mötesarrangemang

N

Naturfotograferingstjänster

Naturskådning

Naturskolaprogram

Natur rehabilitering

O

Orientering

P

Paddling

Paddlingsutflykter

Guidade paddlingsturer

R

Repaktiviteter (t.ex. Firning med rep)

Renkälkesturer

Rensafarin

Rengårdsbesök

Roddturer

S

Svamputflykter och guidade

Svampplockningsturer

Skidåkning (t.ex. Terräng skidåkning)

Skidutfärder

Snöskoter safarin

Snöskotertransporter

Servering i Tipi/tält

Snöskoutflykter

T

Temautfärder

Terrängguidningar

Terrängridning

Tema Vandringer (t.ex. Må bra vandringer)

Trädslagsstigar

U

Upplevelse program

Utkikstorn

Uthyrning av utrustning (terräng skidåkning, snöskor, drag pulkor, snöskotrar, terrängcyklar, kanoter, kajaker)

Uthyrning av vandringsutrustning

Upplevelsestigar

Upplevelsevandringar

V

Vandring

Vildmarksguidetjänster

Vildmarks relaterade program/aktiviteter

Vandringar med snösko

Snöskoutflykter

Ö

Ödemarkscamping

Ödemarksprogram

Källa: www.utinaturen.fi (utflyktsmål, Nationalparker) Tjänster som erbjuds av samarbetspartner i Finlands nationalparker.

Bilaga 2

Samlade aktiviteter i de intervjuades skogar:

Rekreation & Turismaktiviteter

- Arrangerande av lägerskolor
- Upplevelsevandringar
- Arrangemang från 4h upp till 3 dagar, arrangemangen riktade till företagsgrupper & föreningar och privatgrupper.
- Uthyrningsstugor
- Rekreation
- Bär och svampar
- Vandringsstig
- Blomsterdal (maj månad)
- Äventyrsbana

Jakt

- Jaktarrende på marken för älgjakt
- Försäljning av jakt

Skogsbruk & Virkesproduktion

- Virkesuttag per år mellan 300 m³ – 1500 m³ beroende av skogsareal.
- Virkesförsäljning till industrin.
- Specialvirke / sågat virke till försäljning/beställning, måttbeställt (beställning på hösten, hugget och sågat på vintern, levererat till sommarstugegäster på våren/sommaren)
- Vedförsäljning och -leverans
- Ved och flis för eget bruk
- Julgransodling

Annat nytta

- Egna arbetstillfällen.
- Arrende av mark till hundklubb för hundträning.
- Strövområde och rekreation för ägaren
- Bär och svamp för ägaren
- Bullerskydd och insynsskydd

Idéer för framtiden:

- Vindkraft på de högt belägna bergiga, icke skogproducerande områdena
- Stuguthyrning
- Småviltsjakt
- Tomtförsäljning
- Stenkross
- Racerbilaktivitet på skogsbilvägar och på upp-plogade banor på åkrar under vintern.